

สื่อแนวราบจากชุมชนบนพื้นที่สูง
เมษายน 2560 ปีที่ 8 ฉบับที่ 2
วารสารแจกพรี

ชนเผ่าในโลกสมัยใหม่ อัตลักษณ์ใหม่ที่ไฟฟา

ตัวตนสากลของชนเผ่าพื้นเมือง | เข้าถึง แต่ไม่อาจไปถึง | ปูจจากับ "สี" อาฆ่า อ่ามา | พ่อเผ่าจะแตะ-
ฉันทิตัวตน แต่คนมองไม่เห็น | จากแผ่นดินแม่ สู่ฝ่ายผู้ลี้ภัย | เรื่องเล่าของซูโน | แผ่นดินไทยติดค้างใครหรือเปล่า?

contents | สารบัญ

4 เก็บข่าวมาเล่าเรื่อง

6 บทความพิเศษ

ตัวตนสากลของชนเผ่าพื้นเมือง

8 สยามเด็กเล่น เข้าถึง แต่มีอาจไปถึง

11 เรื่องจากปก

ชนเผ่าในโลกสมัยใหม่
อัตลักษณ์ไหนที่ไผหา

14 ปู่จ่า 'ลี' อายุ จี้อปา
'อาชา อ่ามา' แบนด์ชนเผ่า
ในคุณค่าและทางเลือกที่เป็นจริง

19 เล่า เรื่อง เรา พ่อเผ่าจะ कैसे

22 เข้า ถึง ใจ ฉันทิตัวตน...แต่คนมองไม่เห็น

24 ยาใจคนชายขอบ เรื่องเล่าของซูโน

26 ทางที่เปลี่ยน วิถีที่เป็น
จากแผ่นดินแม่ สู่ค่ายผู้ลี้ภัย ถึงประเทศที่สาม

28 นกส่งสาร แผ่นดินไทยติดค้างใครหรือเปล่า?

วารสาร เสียงชนเผ่า

สื่อแนวราบจากชุมชนบนพื้นที่สูง

วารสารราย 4 เดือน

เมษายน 2560 ปีที่ 8 ฉบับที่ 2

บรรณาธิการอำนวยการ วัชรินทร์ ตามี
บรรณาธิการ ขวัญเรียม จิตอารีย์
กองบรรณาธิการ วัชรินทร์ ตามี/สุมิตรชัย หัตถสาร/สุพจน์ หล้า
ศาสตร์ ปญฺวิจิตร/ขวัญเรียม จิตอารีย์

รูปแบบ/ศิลปกรรม ดอกไม้ สตุดีโอ

จัดทำโดย

โครงการพัฒนาระบบและบริการสุขภาพชนเผ่าพื้นเมือง
และกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ
มูลนิธิพัฒนาชนกลุ่มน้อยและชาติพันธุ์ (พช.)
76/52 หมู่บ้านคำหยาดฟ้า ต.สุเทพ อ.เมือง
จ.เชียงใหม่ 50200 โทรศัพท์ 088 2524 790
อีเมล http.mailgroup@gmail.com
และ wtamee@gmail.com

สนับสนุนโดย

สำนัก 9 สำนักสนับสนุนสุขภาวะประชากรกลุ่มเฉพาะ
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

สนใจรับวารสารหรือสอบถาม: ได้ที่

โครงการพัฒนาระบบและบริการสุขภาพชนเผ่าพื้นเมือง
และกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ
มูลนิธิพัฒนาชนกลุ่มน้อยและชาติพันธุ์ (พช.)
76/52 หมู่บ้านคำหยาดฟ้า ต.สุเทพ อ.เมือง
จ.เชียงใหม่ 50200 โทรศัพท์ 088 2524 790
อีเมล wtamee@gmail.com
และ dokmaistudio@gmail.com

บทบรรณาธิการ

ทันทีที่พบบหน้า facebook ผ่านหน้าจอสมาร์ทโฟนหรือคอมพิวเตอร์ ไม่ว่าจะเช้า สาย บ่าย หรือค่ำ เราจะเห็นวิถีการใช้ชีวิต หรือ lifestyle ของเพื่อนฝูง ผู้คนที่เรารู้จักทั้งในโลกจริงและโลกเสมือนเคลื่อนผ่านหน้าไป กาแฟกรุ๊ปไอยามเช้า อาหารจานโปรด แฟชั่นที่สวมใส่ สถานที่ที่ไปเยือน หรือแม้แต่งานที่กองอยู่ตรงหน้า เรื่องที่อยากบอก ความคิดเห็น ประสบการณ์ถูกแบ่งปันและนำเสนอมากยิ่งขึ้นในโลกสังคมออนไลน์ ปฏิเสธไม่ได้ว่านี่คือโลกอีกใบหนึ่งของเราเช่นกัน ถ้าลองมองดูให้ดีจะพบว่าสิ่งต่างๆ ที่เรากุณคนนำเสนอล้วนบอกถึงกระแสความนิยม หรือ เทรนด์(Trend) ของสังคมเรานั้นเอง

'เสียงชนเผ่า' ฉบับนี้จึงไม่อาจหลุดเทรนด์ของยุคสมัยไปได้ แต่เรายังคงเกาะติดในเรื่องราวของชนเผ่าที่หลากหลาย บานาอัตลักษณะที่ถูกนำมานิยามใหม่ ภายใต้แนวคิดของคนรุ่นใหม่ บทบาทใหม่ๆ จึงเกิดขึ้น แบรินด์ที่คุ้นหู ภาพที่คุ้นตา ความคุ้นเคยนี้ควรค่าแก่การทำความรู้จักและเปิดรับ

ขณะที่โลกกำลังขับเคลื่อนให้กับสมัยทุกวินาที ยังมีโลกอีกหลายใบที่ซ้อนทับกันอยู่ โลกของผู้คนหลายบทบาทหลากหลายสถานะ โลกที่เร่งรีบ เชื่องช้า แข่งขัน เอรัดเอาเปรียบ โลกสวยงาม หรือโลกที่กำลังพลิกผัน แต่นี่ก็คือโลกของเราทุกคน

จึงอยากให้เราได้รู้จักกันมากยิ่งขึ้นค่ะ

ขวัญเรียม จิตอารีย์
บรรณาธิการ

เก็บข่าวมาเล่าเรื่อง

เรื่อง/ภาพ : ศาสตรา บุญวิจิตร

เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2560 ได้มีการจัดเวทีเสวนาสถานการณ์และนโยบายสิทธิขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุขสำหรับ “เด็ก G” ณ ห้องประชุมสิริภูมิ โรงแรมฮอเลดิย์การ์เด็น จ.เชียงใหม่ โดยมูลนิธิพัฒนาชนกลุ่มน้อยและชาติพันธุ์(พช.) และเครือข่ายชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย เวทีนี้จัดขึ้นเพื่อประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาผลกระทบสิทธิขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุขของผู้มีปัญหาสถานะบุคคลและสิทธิ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับพื้นที่และนโยบายรับทราบ ทั้งติดตามความคืบหน้าในการดำเนินการขับเคลื่อนข้อเสนอเชิงนโยบายของหน่วยงานระดับนโยบายและเงื่อนไขข้อจำกัด รวมถึงระดมข้อเสนอแนะ แผนการขับเคลื่อนนโยบายโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เวทีนี้ได้พูดคุยถึงสถานการณ์ปัญหาผลกระทบเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุขของผู้มีปัญหาสถานะบุคคลและสิทธิในเด็กนักเรียนกลุ่ม G และ กลุ่มคนจีนโพ้นทะเล ผลการดำเนินงานความคืบหน้าในทางนโยบาย เงื่อนไขข้อจำกัดของกระทรวงสาธารณสุข นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนข้อเสนอเชิงนโยบายจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เวทีนี้ได้เชิญผู้เข้าร่วมทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรงและองค์กรที่ทำงานด้านนี้ อาทิ ผู้แทนจากสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ(สมช.) ผู้แทนจากสำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนจากปกครองจังหวัดเชียงใหม่ ผู้แทนจากศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่ ผู้แทนโรงพยาบาลฝาง ผู้แทนสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่(สสจ.เชียงใหม่) ผู้แทนจากโรงเรียนในพื้นที่ซึ่งได้รับผลกระทบโดยตรง ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีสื่อมวลชนอีกหลายสำนักเข้าร่วมสังเกตการณ์ เช่น ThaiPBS, MCOT/ม.ก., สำนักข่าวไทย, ไทยนิวส์, FM 100 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เวทีได้เริ่มต้นจากการแลกเปลี่ยนจากสถานการณ์ทางด้านสุขภาพของเด็ก G โดยครูและนักเรียนซึ่งเป็นเด็กกลุ่ม G จากโรงเรียนต่างๆ ที่เข้าร่วมและต่อด้วยความเห็นจากภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

➔ กลุ่มเด็ก G และปัญหาของเด็ก G ยังไม่เป็นที่รู้จักของสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังเข้าใจผิดว่าเด็กกลุ่มนี้คือเด็กแรงงานข้ามชาติ หรือต่างด้าวเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

ดังนั้นที่ประชุมจึงเห็นพ้องกันว่า เด็ก G ที่ควรได้รับสิทธิควรมีคุณสมบัติดังนี้

- ➔ เด็กนักเรียนรหัส G ที่มีปัญหาสถานะและสิทธิจริงๆ
- ➔ ไม่ใช่เด็กกลุ่ม G ที่เดินทางข้ามชายแดนมาเรียนหนังสือในประเทศไทยตอนเช้าและกลับตอนเย็น
- ➔ กลุ่มเด็กที่ไม่มีพาสปอร์ตการเดินทางเข้าประเทศ หรือไม่มีพ่อแม่ที่เป็นแรงงานข้ามชาติจดทะเบียน
- ➔ จะต้องไม่เข้าซ้อนกับกลุ่มเด็กที่มีสถานะทางทะเบียนแล้ว และเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับคณะรัฐมนตรีเพื่อให้เร่งดำเนินการตัดสินใจอนุมัติโดยเร็ว ทางกระทรวงสาธารณสุขต้องประสานงานกับกระทรวงศึกษาธิการเพื่อดำเนินการสำรวจแยกแยะคัดกรองเด็ก G ในแต่ละประเภทออกจากกันและทำข้อมูลที่เป็นระบบอย่างชัดเจน

จากการสะท้อนความเห็นของผู้เข้าร่วมการประชุมในภาคส่วนต่างๆ นั้น จึงเห็นปัญหาที่ชัดเจนขึ้น เมื่อเห็นว่าปัญหาที่ชัดเจนคืออะไร จึงมองเห็นแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาเหล่านี้

นายจักรชัย บางขวด สำนักยุทธศาสตร์ความมั่นคงภายใน สภาความมั่นคงแห่งชาติ นายสุรพงษ์ กองจันทึก ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษากะเหรี่ยงและการพัฒนา นายสุमितร์ วอพะพอ ผู้อำนวยการโครงการสถานะบุคคลและสิทธิพลเมือง องค์การแพลน ประเทศไทย และนายศักดิ์ดา แสนมี เลขาธิการกองเลขาเครือข่ายชนเผ่าพื้นเมือง มีความเห็นสอดคล้องตรงกันว่า ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานนโยบายล่าช้าและไม่มีความคืบหน้าเนื่องจากสาเหตุ

- ➔ ปัญหาความล่าช้าในการดำเนินงานทางนโยบายของหน่วยงานที่ได้รับผิดชอบ ยังไม่สามารถเร่งรัดการจัดทำข้อมูลคัดกรองข้อมูลให้แล้วเสร็จโดยเร็วตามที่กำหนด
- ➔ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่สามารถตัดสินใจร่วมกันได้ว่า เด็ก G กลุ่มไหนบ้างที่ควรได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุข (ซึ่งเด็ก G มีหลายประเภท)

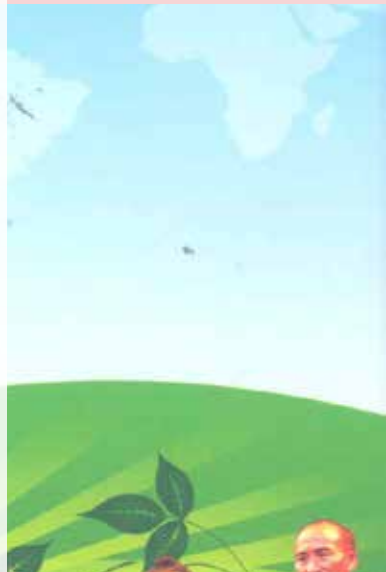

ตัวตนสากล

ของชนเผ่าพื้นเมือง

ปีนี้ครบ 10 ปีที่สมัชชาใหญ่สหประชาชาติมีมติรับรอง “ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง” (United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples) ซึ่งมีฐานะเทียบเท่า “ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน” อันเป็นความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ของชนเผ่าพื้นเมืองทั่วโลก ที่สามารถประกาศตัวตนให้เป็นที่ยอมรับ และเป็นก้าวที่สำคัญในการสร้างการคุ้มครองสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองทั่วโลกที่ได้รับผลกระทบจากการสูญเสียสิทธิในที่ดินของบรรพบุรุษ เขตแดนตามประเพณี วัฒนธรรมและการดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของตนเองโดยฝ่ายชาติมหาอำนาจ ผู้รุกราน หรือชนชาติที่ประกาศความเหนือกว่ากดขี่

แต่กว่าจะมาถึงวันนี้ ชบวนชนเผ่าพื้นเมืองต้องใช้ความพยายามและใช้ระยะเวลายาวนานเพื่อเรียกร้องการยอมรับและผลักดันประชาคมโลกและองค์การสหประชาชาติให้เห็นถึงความสำคัญและปัญหาของชนเผ่าพื้นเมือง จนในที่สุดสหประชาชาติก็ได้ตั้งคณะทำงานขึ้นมาคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะทำงานว่าด้วยประชากรชนเผ่าพื้นเมือง” (Working Group on Indigenous Population) เมื่อปี 1982 (พ.ศ.2525) คณะทำงานชุดนี้มีบทบาทหน้าที่ในการทบทวนงานที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของชนเผ่าพื้นเมือง โดยจัดให้มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากรัฐบาลประเทศสมาชิกต่างๆ ทั่วโลก องค์การชนเผ่าพื้นเมืองและองค์กรพัฒนาเอกชน ซึ่งเริ่มจัดประชุมตั้งตั้งแต่ปี 1983 (พ.ศ.2526) เป็นต้นมา จัดทำรายงานกรณีศึกษาในด้านต่างๆ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างที่ดินกับชนเผ่าพื้นเมือง ฯลฯ ในระหว่างนั้น ก็ได้มีการยก

ปฏิญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples

เนื้อหาของปฏิญญาไปด้วย จนได้ร่างปฏิญญาที่สมบูรณ์ในปี 1993 (พ.ศ.2536) และได้นำเสนอต่อคณะอนุกรรมการว่าด้วยการป้องกันการเลือกปฏิบัติและการคุ้มครองชนกลุ่มน้อย (Sub-Commission on the Prevention of Discrimination and Protection of Minorities) ซึ่งอยู่ภายใต้กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติพิจารณารับรอง คณะอนุกรรมการฯ ให้การรับรองร่างดังกล่าวในปีถัดมา และเสนอเข้ากรรมาธิการสิทธิมนุษยชน ซึ่งได้พิจารณารับรองและแต่งตั้งคณะทำงานขึ้นมาอีกชุดหนึ่งเพื่อศึกษาเนื้อหา รายละเอียดของร่างปฏิญญา และประกาศให้ปีนั้นเป็นปีสากลของชนเผ่าพื้นเมือง และประกาศต่อมาในปี 1995-2004 (พ.ศ.2538-2547) เป็นทศวรรษสากลของชนเผ่าพื้นเมืองระยะที่หนึ่ง โดยให้วันที่ 9 สิงหาคม เป็นวันสากลของชนเผ่าพื้นเมืองโลกด้วย

การพิจารณาและรับรองร่างเนื้อหาของปฏิญญา โดยคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน ตั้งแต่ปี 1995 (พ.ศ.2538) เป็นต้นมาจนถึงปี 2006 (พ.ศ.2549) คณะทำงานฯ มีการประชุมทั้งหมด 11 ครั้ง เพื่อพิจารณาเนื้อหา

ของร่างปฏิญญา ในการพิจารณารัฐบาลบางประเทศมีข้อกังวลเกี่ยวกับเนื้อหาบางประเด็น เช่น สิทธิการกำหนดตนเอง การควบคุมและใช้ทรัพยากรในพื้นที่เขตแดนตามประเพณีของชนเผ่าพื้นเมือง ฯลฯ หรือแม้แต่ชนเผ่าพื้นเมืองด้วยกันเองก็มีความเห็นแตกต่างกัน แต่ในที่สุดก็ได้ข้อตกลงร่วมกันและนำเสนอให้ที่ประชุมของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติรับรอง เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2006 (พ.ศ.2549) ซึ่งมีผู้ลงคะแนนเสียงเห็นชอบทั้งหมด 30 เสียง ไม่เห็นด้วย 2 เสียง และงดออกเสียง 12 เสียง ขาดการประชุม 3 เสียง และเสนอร่างดังกล่าวให้สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติรับรองและประกาศใช้

แต่ในการพิจารณาของสมัชชาใหญ่สหประชาชาติก็มีอุปสรรค ซึ่งไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน เพราะมีรัฐบาลประเทศนามิเบียเสนอให้เลื่อนการนำเสนอเรื่องนี้เข้าสู่สมัชชาใหญ่ออกไป เพื่อจะได้มีเวลาพิจารณาและศึกษาในรายละเอียดเพิ่มเติมอีกรอบหนึ่ง แต่ในปีต่อมาสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติก็ได้มีมติเห็นชอบในร่างปฏิญญา เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2007

(พ.ศ.2550) ในการประชุมสมัยสามัญครั้งที่ 61 โดยมีรัฐบาลที่ลงนามเห็นชอบทั้งหมด 143 ประเทศ ไม่เห็นชอบ 4 ประเทศและงดออกเสียง 11 ประเทศ และขาดการประชุม 34 ประเทศ **ประเทศไทยเป็น 1 ใน 143 ประเทศที่ลงคะแนนเห็นชอบด้วย** และแม้ว่าปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองจะไม่มีสภาพบังคับให้ทุกประเทศต้องปฏิบัติตามเช่นเดียวกับกฎหมายระหว่างประเทศอื่นๆ แต่ก็ถือว่าเป็นข้อตกลงร่วมและพันธสัญญาที่ทุกประเทศควรปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งมีอยู่ประมาณ 370 ล้านคนทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยด้วย

เข้าถึง แต่ไม่อาจไปถึง

เมื่อคำถามนั้นถูกถามออกไป ขณะหนึ่ง แวดตาของผู้ตอบฉายแววกังวล ความรู้สึกหนักอึ้งถูกขังไว้ในนั้น “ชื่อจอพออา ไม่มีนามสกุล?” ฉันทถามย้ำอีกครั้ง คำตอบที่ได้รับเป็นประโยคเดียวกันราวกับสะท้อนมาจากคำถาม มันไม่มีทางแปรเปลี่ยนเป็นอื่นไปได้ นับตั้งแต่เหตุการณ์หนึ่งได้บังเกิดขึ้น ณ หมู่บ้านตะเข็บชายแดนของอำเภออุ้มผาง จ.ตาก เมื่อเกือบ 20 ปีก่อน

พระจอพออา เป็นชาวปกากะญอจากอำเภออุ้มผาง เข้าสู่ร่มกาสาวพัตร์ด้วยการบวชเรียนตั้งแต่ชั้น ม.1 ที่วัดในอำเภอแม่สอด ด้วยความใฝ่รู้และการแสวงหาโอกาสให้ตนเอง ได้ร่วมผ้าเหลืองสามเณรน้อยจอพออาได้ออกเดินทางสู่จังหวัดเชียงใหม่ และได้ศึกษาว่าเรียนตามลำดับชั้นจนจบปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาอังกฤษ จากมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รั้งหน้าที่สอนภิกษุสามเณรนักเรียนนักศึกษาในโรงเรียนสมเด็จพระพุทธชินวงศ์ วัดศรีโสดา มาหลายรุ่น พระหนุ่มวัย 27 ยังคงมุ่งมั่นในการสอนและคิดว่าตนคงทำประโยชน์ได้มากกว่านี้หากได้รับสัญชาติไทย ทังๆ ที่ท่านก็ถือกำเนิดในแผ่นดินไทย หากไม่มีเอกสารประจำตัวพระสงฆ์ หรือที่เรียกกันว่า “หนังสือสุทธิ” ท่านคงไม่มีหลักฐานใดแสดงตัวตนได้เลย

“ตอนนั้นประมาณปี 41 มีเจ้าหน้าที่มาสำรวจและทำทะเบียนที่หมู่บ้าน เขาบอกว่าถ้าชาวบ้านแจ้งว่าเป็นคนฝั่งไหน(เมียนมาร์) จะได้เลขบัตรง่ายกว่าบอกว่าเป็นคนที่นี่ แล้วเขาก็เอาชื่อคนแต่ละบ้านไปรวมๆกัน ทะเบียนบ้านจะไม่ตรงกับบ้านที่อยู่จริง ตอนนั้นพวกชาวบ้านก็ช่วยกันคิดชื่อหมู่บ้านฝั่งพม่า ได้ชื่อหมู่บ้านๆหนึ่งมา ไม่มีใครรู้จักหรอก เคยได้ยินเค้าพูดกันมา เราก็เลยกลายเป็นคนพม่าทั้งที่เป็นคนไทยนับตั้งแต่วันนั้น”

การสำรวจและจัดทำทะเบียนราษฎรครั้งนั้น แม้คนส่วนใหญ่จะได้รับการลงทะเบียน ได้เลขบัตรคนต่างด้าว แต่ก็มีอีกไม่น้อยที่ตกสำรวจ เพราะคนที่บ้านไม่รู้ว่าต้องทำอะไร ประกอบกับการไม่รู้หนังสือและบางคนอยู่นอกพื้นที่ในช่วงเวลานั้น ครอบครัวของพระจอพออาจึงมีแม่เพียงคนเดียวเท่านั้นที่ได้เลขบัตร ส่วนท่านและน้องชายกลับไม่มีตัวตนทางทะเบียน การบวชเรียนจึงเป็นเพียงช่องทางเดียวที่ท่านจะได้เข้าถึงโอกาสทางการศึกษา และมีใช่เพียงแค่อีกโอกาสทางการศึกษาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเดินทางและการรักษาพยาบาลยามเจ็บป่วยด้วย

“ด้วยสภาพภาพของพระสงฆ์การจะเดินทางไปไหนมาไหนก็สามารถใช้หนังสือสุทธิแสดงตัวได้ ถ้าไม่สบายขึ้นมา จำเป็นต้องไปโรงพยาบาลก็สามารถเข้ารับการรักษาในส่วนของมูลนิธิสงฆ์อาพาธได้ แต่ถ้าเป็นนอกพื้นที่เมืองเชียงใหม่หรือพื้นที่ที่โรงพยาบาลไม่มีส่วนของมูลนิธิ ต้องลำบากในเรื่องนี้เหมือนกัน” พระครูวัชรชัยสังฆพิทักษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนสมเด็จพระพุทธชินวงศ์ วัดศรีโสดา เล่าถึงปัญหาที่พระเณรซึ่งไม่มีบัตรทองต้องพบเจอ ปัญหาเรื่องสัญชาติทำให้ท่านกังวลใจไม่ใช่น้อย เพราะเกี่ยวเนื่องถึงเรื่องสิทธิ การศึกษา และคุณภาพชีวิตทุกด้าน พระจ้อพ้ออายืนยันอีกเสียงว่าถ้าจำเป็นต้องเข้าโรงพยาบาลที่ไม่มีส่วนของมูลนิธิสงฆ์อาพาธ หากไม่มีบัตรทอง ต้องจ่ายค่ารักษาพยาบาลเอง ท่านเคยพบเจอตอนจำวัดอยู่ที่อำเภอแม่วาง ท่านจ่ายเงินค่ารักษาไปถึงสองพันบาท ตั้งแต่นั้นท่านจึงระมัดระวังตัวเองไม่ให้เจ็บป่วย ไม่ประมาทแม้กับเรื่องเล็กน้อยที่อาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้

นอกจากพระจ้อพ้อแล้ว ยังมีสามเณรอีกรูปที่ประสบพบเจอปัญหาเรื่องความเจ็บป่วย แต่ยังไม่แน่ใจว่าสาเหตุที่การเจ็บป่วยอันไม่คาดคิดนี้ได้เกิดขึ้นขณะจำวัดอยู่ที่นี้

“ตอนนั้นเพิ่งบวชได้ 2 เดือน แล้วเกิดเป็นไข้มาลาเลีย ทางวัดช่วยดูแล พระอาจารย์ท่านพาไปหาหมอก็เลยไม่ต้องเสียตั้งค่ารักษา” สามเณรวิทยา วัย 16 ปี จากหมู่บ้านอุฐ ในอำเภอท่าสองยาง จ.ตาก เล่าถึงความเจ็บป่วยที่ผ่านมาเกือบครบสองปีแล้วให้ฟังสั้นๆ เมื่อถามถึงหลักฐานแสดงตัวตน ท่านบอกว่ามีเพียงหนังสือสุทธิตำนั้น ในหนังสือสุทธิของท่านมีรหัสเริ่มต้นขึ้นต้นด้วยตัวอักษร G ไม่ต่างจากเด็กนักเรียนอีกครั้งแสนที่อยู่ในระบบโรงเรียนรัฐ สามเณรวิทยาบอกว่าพี่ชายที่บวชมาก่อนก็มีรหัสขึ้นต้นหนังสือสุทธิด้วยตัว G เหมือนกัน ตัวเณรเองก็ไม่เข้าใจเรื่องเลขรหัสประจำตัวเหล่านี้เท่าใดนัก

พระครูธวัชชัยสังฆพิทักษ์
ผู้อำนวยการโรงเรียนสมเด็จพระพุทธชินวงศ์ วัดศรีโสดา

พระจ้อพ้อ

สามเนรวิกขา

หนังสือลูก รหัสขึ้นด้วยตัว G

“เด็กนักเรียนที่ติดรหัส G จากโรงเรียน ถ้ามาเข้าเรียนกับทางวัด ซึ่งเป็นโรงเรียนพระปริยัติ ทางกระทรวงศึกษาก็จะโอนเลขรหัส G ให้สำนักพุทธศาสนาต่อ จำนวนของพระเนรว G ก็จะอยู่ในระบบด้วยเช่นกัน ที่เรียนอยู่ที่วัดนี้ก็จะมีทั้งเลขหัว 7, 8, 0 ไม่มีอะไรเลยก็มีบ้างเพียงเล็กน้อย” พระสมุห์ติวานนท์ วิริยะธมฺโม ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริหารวิชาการ ชี้แจงถึงเรื่องนี้

การรับพระเนรวเข้าสู่ระบบการศึกษาของโรงเรียนพระพุทธชินวงศ์ วัดศรีโสดา มีตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย หากรูปไหนสนใจศึกษาต่อถึงระดับปริญญาตรีก็สามารถเรียนต่อได้เช่นเดียวกับพระจ้อพ้อ ในทุกๆ ปีจะมีนักเรียนเข้ามาสมัครเรียนชั้น ม.1 และ ม.4 ประมาณ 120 คน จากการออกพื้นที่แนะนำของพระธรรมจาริกในพื้นที่ห่างไกล เช่น อำเภออมก๋อย อำเภอภักดีวนา(วัดจันทร์) อำเภอเชียงดาว จ.เชียงใหม่ และอีกหลายอำเภอใน จ.แม่ฮ่องสอน และ จ.ตาก โดยจะเน้นหมู่บ้านบนพื้นที่สูง เด็กชายที่สนใจต้องมาเป็นศิษย์วัดก่อน 3 เดือน ถึงจะบวชได้ในเดือนกรกฎาคมของทุกปี เท่าที่ผ่านมามีสัดส่วนของการเรียนต่อและสึกออกไปทำงานครึ่งต่อครึ่ง เช่นพี่ชายของสามเนรวิกขาที่ออกไปทำงานใน จ.เพชรบูรณ์ โดยขอหนังสือรับรองการออกนอกพื้นที่

“พี่ชายบอกว่าถ้าเรียนจบ ม.3 เราอาจได้บัตรประชาชน ตอนนี่ยังไม่มีนามสกุล พ่อแม่เป็นเลขหัว 0 ที่หมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นเลขหัว 0 กันทั้งนั้น ออกไปไหนนอกพื้นที่ก็ต้องขอใบรับรอง”

เมื่อถามถึงความคิดฝัน สามเนรวบอกว่าอยากเรียนช่างยนต์อยากกลับไปเปิดร้านซ่อมรถที่หมู่บ้าน ที่นั่นยังไม่มียางซ่อมรถ แต่ถ้าเรียนช่าง ท่านคงต้องสึกออกไป เพราะที่นี้ไม่มีหลักสูตรวิชาชีพ เราพูดคุยกันถึงเอกสารที่ต้องใช้ในการสมัคร การกินอยู่ที่อาจต้องเช่าหอพัก ค่าเทอม การเดินทาง ความเจ็บป่วย สารพัดเรื่องที่คุณเหมือนสามเนรวจะไม่ค่อยคิดมาก่อน ท่านรับฟังอย่างตั้งใจ แต่ไม่ได้ถามอะไรต่อ เพียงแค่มึนจางๆ ก่อนบอกว่าถ้าเรียนจบ ม.3 แล้วค่อยตัดสินใจอีกที

ท่านพระครูฯ ผู้เป็นเหมือนครูใหญ่ของโรงเรียนเน้นย้ำอีกครั้งว่าท่านเสียสายความรู้ความสามารถของคนเหล่านี้ พวกเขาจะช่วยพัฒนาประเทศชาติได้อีกมาก แต่ไม่อาจก้าวไปข้างหน้าได้ เพราะติดปัญหาเรื่องสถานะบุคคล ท่านเข้าใจเรื่องราวเหล่านี้เป็นอย่างดี เข้าใจความเคร่งเครียดของพระจ้อพ้อที่อยู่ระหว่างการยื่นหลักฐานขอสัญชาติ โดยมีมูลนิธิเครือข่ายสถานะบุคคลช่วยประสานงานให้ พระจ้อพ้อต้องพักงานสอนเพื่อเดินเรื่องส่งเอกสาร ต้องกลับไปอุ้มผางบ่อยครั้ง จนทำให้ท่านตัดสินใจขอหยุดสอนหนังสือชั่วคราว ความวิตกกังวลนี้ทำให้ท่านทำงานได้ไม่เต็มที่ หนทางข้างหน้าดูเหมือนตีตันไปเสียทั้งหมด

“การเป็นคนไม่มีสัญชาติ มันไม่เหมือนคนอื่นนะ อาตมารู้สึกมาตลอด เวลามีการขานชื่อ เรามีสื่อ แต่ไม่มีนามสกุล ยังไง? เราก็รู้สึกไม่เหมือนคนอื่น ไม่รู้ว่าอีกนานเท่าไรถึงจะได้สัญชาติ”

พระจ้อพ้ออาเคยถึงเส้นทางยาวไกลที่ไม่มีกำหนดเวลาไปถึงความเหนื่อยล้าถูกส่งผ่านน้ำเสียงและแววตา ท่านพระครูเตือนให้ตั้งสติและอดทนรอคอย วันนี้นะเราจึงทำได้เพียงให้กำลังใจต่อกันและบอกเล่าเรื่องราวนี้ออกไปเท่านั้น

ขบวนแถวของผู้คนที่เดินทางอยู่บนเส้นทางที่เรามองไม่เห็นนี้ยังมีอีกมาก แม้ว่าการศึกษาที่เข้าถึงจะเป็นดั่งแสงสว่างในทางมืดมิด แต่กำแพงสัญชาติที่กั้นสูงตระหง่านนี้ ยิ่งยากที่จะข้ามผ่านไปได้ ไม่ว่าจะอยู่ในบทบาทและสถานะภาพใดก็ตาม ตราบประคับประคองผู้ไร้สถานะและสิทธิก็มีอาจลบล้างได้โดยง่าย

ชนเผ่าในโลกสมัยใหม่ อัตลักษณ์ที่โอบกอดไฟฟ้า

ระยะช่วง 4-5 ปีมานี้ ผมเชื่อว่าหากใคร มาเที่ยวเชียงใหม่หรือทางภาคเหนือเราจะพบ เจอกลิ่นอายของความเป็นชนเผ่าพื้นเมืองมากขึ้น และมากขึ้นจนเห็นได้ชัด ไม่ว่าจะเป็นถนนคนเดินที่มีสองแห่ง งาน event ต่างๆ สถานที่ท่องเที่ยวที่รู้จักกันอยู่แล้ว เช่น ดอยสุเทพ ดอยปุย ไนท์บาซาร์ ตลอดจนตลาดห้างร้านทั่วไป เราจะเห็นของฝากของที่ระลึก เสื้อผ้า อาหาร และสินค้าที่มีความเป็นชนเผ่าพื้นเมืองอยู่เต็มไปหมด และดูเหมือนว่าจะเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวหรือแม้แต่คนในท้องถิ่นเองก็หันมาสนใจกับวัฒนธรรมนี้ จะเห็นได้จากงานแต่งงานหรืองานเลี้ยงต้อนรับก็ยังนิยมใช้ trend ชนเผ่าพื้นเมืองมาเป็น Themes การจัดงาน บางงานเจ้าภาพถึงขั้นออกแบบให้ผู้เข้าร่วมงานแต่งชุด

ชนเผ่าพื้นเมือง หรือแม้แต่ผู้ให้บริการจัดการงานแต่งงาน ผู้ให้บริการสถานที่ถึงขั้นมีชุดชนเผ่าพื้นเมืองให้ยืมหรือให้เช่าก่อนเข้างานด้วยซ้ำ นอกจากนี้ยังมี Trend ธรรมชาตินิยม ท้องถิ่นนิยมที่หันมาสนใจการเกษตรแบบธรรมชาติ การเกษตร Organic อาหารแบบ Clean Food ซึ่งสิ่งเหล่านี้ความเป็นชนเผ่าพื้นเมืองเข้ามามีบทบาทอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นวิธีการและภูมิปัญญาในการเพาะปลูกแบบชนเผ่าดั้งเดิม พื้นที่ที่ให้ผลผลิตดีมีคุณภาพ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ชนเผ่าพื้นเมืองใช้ รวมถึงความชำนาญความสามารถของผู้ผลิต กระแสความนิยมนี้เกิดขึ้นทั้งในและต่างประเทศ กระทั่งว่ามี Brand ที่ใช้อัตลักษณ์ของชนเผ่าพื้นเมืองมาเป็นจุดขาย และในที่สุดคนชนเผ่าพื้นเมืองเอง

ก็หันมาทำ Brand ของตัวเอง นำเสนอสินค้าและอัตลักษณ์ด้วยตัวเอง และแน่นอนคงไม่มีใครรู้จักอัตลักษณ์ความเป็นชนเผ่าได้ดีเท่าพวกเขา กระแสความนิยมนี้ได้ก้าวเข้ามามีส่วนสำคัญในเศรษฐกิจและสังคมระดับมหภาค จนไม่อาจมองข้ามได้อีกต่อไป และนี่ยังถือเป็นการพัฒนารูปแบบใหม่ให้กับชุมชน กับคนในพื้นที่กับคนชนเผ่าเอง การพัฒนาสู่สังคมดิจิทัลและองค์ความรู้สมัยใหม่ทำให้อัตลักษณ์ความเป็นชนเผ่าในโลกสมัยใหม่นี้เปลี่ยนไปและมีความหมายแตกต่างไปจากอดีต ทั้งการมองเห็นของชนชนเผ่าและการมองเข้ามาของสังคมภายนอก สิ่งเหล่านี้ได้รับความสนใจขึ้นมาได้อย่างไร? มันจะมีความสำคัญมากน้อยแค่ไหนในสังคมที่เคลื่อนไปอย่างรวดเร็วเช่นทุกวันนี้

ผมได้มีโอกาสได้พบปะพูดคุยกับ **'บีม'** **ปิษญา ตะนอย** เธอเป็นคนชนเผ่าลัวะที่เข้ามาศึกษาเล่าเรียนอยู่ในเมือง ตอนนั้นเธอกำลังเรียนปริญญาโท สาขาวิชาชาติพันธุ์สัมพันธวิทยาและการพัฒนา คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เธอเปิดร้านขายเสื้อผ้าสไตล์ชนเผ่าลัวะประยุกต์ ในชื่อ Brand **"ก้อนฝ้าย"** บีมเป็นคนชนเผ่ารุ่นใหม่ เธอได้ดึงเอาวัฒนธรรม ความเป็นอัตลักษณ์ชนเผ่าออกมาใช้เป็น Brand เป็นสินค้าได้อย่างกลมกลืน ทั้งยังปรับเปลี่ยนต่อยอดความรู้ ผลิตภัณฑ์ดั้งเดิมให้เข้ากับยุคสมัย และการใช้งานในวิถีชีวิตของคนสมัยใหม่ได้อย่างดี

เมื่อผมถามถึงอัตลักษณ์ความเป็นชนเผ่าว่าคืออะไร เธอนิ่งชะงักชั่วคราว (ถ้าใช้ภาษาวัยรุ่นก็คงต้องเรียกว่า สตันไป 5 วิ)

"นี่เป็นหัวข้อที่อาจารย์ให้เขียนส่งเลยนะ ที่เรียนอยู่ตอนนี้" บีมบอก(เราทั้งหมดหัวเราะ)

เพื่อให้เราพูดคุยกันได้อย่างผ่อนคลาย ไม่เหมือนมานั่งสอบ หรือแลกเปลี่ยนพูดคุยกันในเชิงวิชาการในห้องเรียน ผมจึงออกตัวก่อนว่า เราไม่ได้คุยกันแค่ครั้งเดียวขนาดนั้น หากแต่เรา

แค่กำลังพูดคุยอยู่ในมิติความเปลี่ยนแปลง การเคลื่อนไหวทางสังคมและทางวิถีคิด ทั้งของคนชนเผ่าเองและสังคมภายนอกที่กำลังสนใจนิยมความเป็นชนเผ่าอยู่ (ดังนั้นเราทั้งหมดจึงพูดคุยกันสนุกขึ้น และลื่นไหลมากขึ้น)

คนชนเผ่ารุ่นใหม่ที่มาสนใจนำอัตลักษณ์ชนเผ่ามาเป็น Brand มาเป็นสินค้า พวกเขาได้ให้ทัศนะที่น่าสนใจว่า ความเป็นชนเผ่ามันเกี่ยวข้องกับความรู้สึกสบายใจ วิถีชีวิตที่ไม่ซับซ้อน การมองโลกในแง่ดีและสวยงาม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กน้อยขนาดไหนก็ตาม มีความเป็นธรรมชาติ มีการปรับตัวเข้ากับธรรมชาติได้ดี มีความแตกต่างหลากหลายไม่น่าเบื่อ ทั้งยังยอมรับความต่างของวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ได้ง่าย เพราะโดยธรรมชาติมนุษย์เราล้วนเป็นชนเผ่าพื้นเมืองที่หลากหลายอยู่แล้ว สิ่งเหล่านี้มันจึงไปสอดคล้องกับ Trend สมัยใหม่ที่คนให้ความสนใจและนิยมชมชอบ หากจะถามว่า ทำไมความนิยมนี้จึงเพิ่มขึ้นในสมัยนี้? บีมตอบได้อย่างน่าสนใจว่า แท้จริงทุกคนเป็นคนชนเผ่ากันอยู่แล้ว ไม่เผ่าใดก็เผ่าหนึ่ง แค่บางทีชนเผ่านั้นมีจำนวนมากจนสามารถสร้างเป็นวัฒนธรรมหลักของสังคมหนึ่งๆ ได้

แล้วมันก็เริ่มขยายอิทธิพลและความนิยมออกไปสู่เผ่าที่เล็กกว่า สู่สังคมที่เล็กกว่า จนมันถูกพัฒนาไปร่วมกันกลืนกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เช่น วัฒนธรรมการแต่งกายแบบชาติตะวันตก(ซึ่งก็เรียกได้ว่าเป็นเผ่าหนึ่ง) ที่ได้รับความนิยมในอดีต และได้แพร่ไปทั่วโลก จนกระทั่งปัจจุบันวัฒนธรรมนี้กลายเป็นของดาษดื่น น่าเบื่อ ดูเหมือนๆ กันไปหมด นี่จึงอาจเป็นอีกเหตุผลที่ผู้คนในยุคใหม่ต่างแสวงหาความแตกต่างให้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งโลกยุคดิจิทัลที่อินเทอร์เน็ตเปิดโอกาสให้ทุกคนได้เป็นเจ้าของสื่อ สามารถสื่อสารได้ด้วยตัวเอง ไม่ต้องรอใครมานำกระแส ไม่ว่าจะแพชั่น การใช้ชีวิต หรือแม้แต่ความคลั่งไคล้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ฉะนั้นนี่จึงเป็นเหตุผลหลักที่ผู้คนต่างแสวงหาความงามในความแตกต่าง ไม่ซ้ำซากจำเจ และจากเหตุผลเดียวกันนี้ อินเทอร์เน็ตที่สื่อสารได้รวดเร็วและไม่เลือกแหล่งที่มา ก็ก่อให้เกิดภาวะที่เรียกว่า "ข้อมูลล้น" เกิดความสับสนซับซ้อน อีกด้านหนึ่งมันกลับทำให้ชีวิตยุ่งยากและซับซ้อนขึ้นไปด้วย และอาจด้วยการใช้ชีวิตที่ยุ่งยากและซับซ้อนนี้เองที่ทำให้กลุ่มคนจำนวนไม่น้อยโยยหาความเป็นพื้นฐาน ชีวิตที่เรียบง่าย ชีวิตที่มีความสุขอย่างเป็นธรรมชาติ ชีวิตที่มองโลกในแง่ดี และเหตุผลเหล่านี้มันก็สอดคล้องกับความเป็นชนเผ่า ทั้งความหลากหลาย ความสวยงาม ความเป็นธรรมชาติ จนมันกลายมาเป็น Trend เป็นความนิยม เป็นแพชั่น และเป็นธุรกิจ

แต่ธุรกิจก็นำเอาอัตลักษณ์ความเป็นชนเผ่ามาเป็น Brand หรือมาเป็นสินค้านั้น มีความแตกต่างจากอดีต ความเป็นชนเผ่าถูกนำเสนอในรูปแบบใหม่ ที่สำคัญอยู่อย่างก็คือการนำเสนอโดยคนชนเผ่าเอง "ลี" อายุ เจือปา เจ้าของร้านกาแฟ "อาซ่า อ่ามา" ให้ความเห็นว่า *"ชนเผ่าไม่ได้ขายความน่าสงสารหรือความขาดแคลนอีกต่อไป"* นอกจากนั้นตัวคนชนเผ่ารุ่นใหม่เองยังแสวงหาความรู้และรับการศึกษาเข้มข้นมากกว่าแต่ก่อน พวกเขาสามารถสื่อสาร

และก็ไม่มีใครดูถูกเขา” บีมบอกเล่าถึงความรู้สึกของคนสร้างงานจากหมู่บ้านที่แม่ฮ่องสอน ก่อนเราจะจบบทสนทนาในวันนี้

ในโลกสมัยใหม่ มายาคติเกี่ยวกับชนเผ่าที่นั่นแปรเปลี่ยนไป ทั้งโลกภายนอกที่มองเข้าไปและคนชนเผ่าที่มองโลก มองตนเอง ถึงแม้อาจไม่ใช่ทั้งหมดที่ยอมรับการพัฒนาแบบนี้ ความเปลี่ยนแปลงนี้และความแตกต่างหลากหลายนี้ แต่มันก็เป็นแนวโน้มของพัฒนาการแบบใหม่ที่เราไม่ควรมองข้ามในการนำเสนออัตลักษณ์ชนเผ่าในโลกสมัยใหม่ที่มีความหมายอันหลากหลายและเป็นจริง

สาระสำคัญของพวกเขาออกมาได้ สามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสังคมยุคใหม่ได้อย่างไม่เคอะเขิน อย่างที่บีมได้นำเอาภูมิปัญญาการทอและตัดเย็บเสื้อผ้าแบบลี้วะมาปรับประยุกต์ให้เข้ากับการใช้งานของคนสมัยใหม่ สิ่งที่เขาเสนอเป็นที่ยอมรับในสังคมวงกว้าง เธอได้ออกร้านกับโครงการใหญ่ระดับประเทศ สามารถนำความเป็นชนเผ่าเข้าสู่เวทีการคัดเลือกสินค้าเพื่อเดินแฟชั่นโชว์ในห้างสรรพสินค้าชื่อดังในเมืองเชียงใหม่ได้

“เราออกแบบตามที่เราเคยเห็นมา ตามที่เราชอบ ที่คิดว่าสวย อย่างสีที่เลือกใช้ก็ต้องให้มันเข้ากัน อย่างชุดแขนนี้ ของลี้วะก็ไม่เคยมี เราก็ประยุกต์ เพราะคนชอบใส่กัน อย่างการพันก้อนด้วยเราก็ประยุกต์เป็นของที่ระลึก ของประดับหรือตกแต่งของพวกนี้ลูกค้าชอบ เพราะแปลกและไม่เหมือนใคร ใช้งานได้จริง ของพวกนี้เราคิดมาจากพื้นฐานที่แม่กับพี่สาวเราเคยทำที่บ้าน” บีมเล่าถึงวิถีคิดในการออกแบบสินค้าของเธอ

บีมยังมีข้อคิดเห็นต่ออีกว่า “สมัยนี้คนไม่ได้มองเราอย่างดูถูกเหมือนแต่ก่อน ไม่ได้คิดว่าชาวเขาทำอะไรเลือนลอย ตัดไม้ ทำลายป่า ด้อยการศึกษา เพราะเราสามารถสื่อสารกับเขาได้ บอกได้ว่าวิถีชีวิตของเขานั้นอยู่กับธรรมชาติจริงๆ รักษาธรรมชาติจริงๆ มันมีการศึกษามิงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มากขึ้น เราสามารถสื่อสารได้มากขึ้น เขาไม่ได้มองว่าเราเป็นชนเผ่าอะไรแล้ว... ปก-เกาะญอ ม้ง ลี้วะ...มันก้าวข้ามตรงนั้นไปแล้ว แต่เขามองแค่ว่าคนๆ นี้ทำอะไร มีความสามารถอย่างไร ทักษะของคนทั่วไปที่มองคนชนเผ่าก็เปลี่ยนไปมากจากแต่ก่อน”

“เมื่อเราสามารถเอางานของเราขึ้นไปเดินบน catwalk ระดับใหญ่ได้ พอเอารูปไปให้พี่น้องชาวบ้านที่ทอผ้าให้เราดู เขาก็ดีใจ ภูมิใจว่าเขาทำได้ไม่แพ้ใคร เขาภูมิใจ เขาไม่ดูถูกตัวเอง

ปุจา

เรื่อง/ภาพ : ศาสตรา บุญวิเศษ

ผมยอมรับว่าผมตื่นตื่นที่ได้พบกับ "ลี" อายุ จือปา เจ้าของร้านอาซ่า อ่ามา... ในอีเมลที่ตอบกลับมานัด เวลา 10 โมงเช้าที่ร้านอาซ่า อ่ามา สาขาหน้าวัดพระสิงห์ ผม ไปถึงก่อนเวลาเล็กน้อย ในร้านคนเยอะมากอย่างที่ผมไม่ค่อย เห็นในร้านกาแฟตอน 10 โมงเช้าสักเท่าไร เราไม่มีที่นั่ง ร้านเต็ม ไปด้วยผู้คนทั้งไทยและต่างชาติ ด้วยท่าทางเก๋ๆ กังๆ ของผม คุณลีจึงเดินเข้ามาทักอย่างกับรู้ตัวว่าคงไม่ใช่ลูกค้าที่จะมากิน กาแฟอย่างเดียว เราหาเก้าอี้สองสามตัวนั่งลงตรงระเบียงหน้า ร้านใกล้ทางเดิน แล้วเริ่มบทสนทนากัน

ผมเชื่อว่า ณ เวลานั้นคนที่มาท่องเที่ยวเชียงใหม่คงไม่มีใครไม่รู้จักร้านกาแฟอย่าง "อาซ่า อ่ามา" เบื้องหลังความสำเร็จของ Brand ที่ได้รับการยอมรับระดับโลก "ลี" อายุ จือปา ได้พากาแฟของเขาไปสร้างชื่อไกลข้ามทวีปถึงลอนดอน ทำให้ กาแฟของเขาเป็นที่รู้จักทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ลีเป็นชนเผ่าอาซ่า เขาเคยทำงานมูลนิธิเกือบสิบปี เขเคยทำงานเพื่อเด็กๆ เพื่อสังคม เขามาจากหมู่บ้านห่างไกล แต่วันนี้เราไม่ได้มาพูดถึงประวัติของเขา เพราะมีหลาย บทความที่พูดถึงแล้ว วันนี้เราจะได้รู้จักตัวตนอีกด้าน วิธีคิดอีก แง่มุมที่ใครอาจไม่เคยรู้ ใครอาจไม่เคยคิด หากหลายแง่มุมของ เขาล้วนมีอาจมองข้ามไปได้เลย

เรามองอัตลักษณ์ของชนเผ่าที่เขานำมาทำ Brand อย่างไร? เขามองสังคมอย่างไร? เขามองวัฒนธรรมอย่างไร? เขามองความสวยงามของความหลากหลายอย่างไร? คำถาม เหล่านี้อัดแน่นอยู่ในหัวผมด้วยความใคร่รู้ แล้วผมก็ไม่รอช้าที่จะปลดปล่อยคำถามเหล่านี้ออกไป...

จับกาแฟกับ

"ลี" อายุ จือปา

'อาซ่า อ่ามา'

แบรนด์ชนเผ่าในคุณค่าและทางเลือกที่เป็นจริง

ปุจฉา : ชีวิตตอนเด็กเป็นอย่างไรครับ?

สมัยนั้นเรารู้สึกว่ามันห่างไกล เพราะเราไม่รู้ว่ามันไกลแค่ไหน เราคิดว่ามันไกล เพราะเราไม่รู้จักสังคมนอก ตอนเด็กๆ เราก็ไม่ได้รู้สึกว่าอยากได้อะไร เพราะชีวิตมันเป็นธรรมชาติมาก ชีวิตความเป็นอยู่มันง่าย ๆ ที่พึ่งพาตนเอง อยากได้อะไรก็ทำเอา อยากกินอะไรก็ปลูกเอา ผมอยู่หมู่บ้านแม่จันใต้.....แม่จันใต้นี้ชื่อไทย แต่คนในหมู่บ้านเรียกว่า “เลจือ” เรียกตามชื่อผู้นำที่มาก่อตั้งหมู่บ้านที่อพยพเข้ามา ตั้งแต่สมัยสงคราม รุ่นพ่อรุ่นแม่มาจากจีนเข้ามาทางพม่าแล้วรอนแรมมาจนถึงที่อยู่ปัจจุบันนี้

ปุจฉา : อะไรเป็นแรงผลักดันให้คุณลิเดินมากรุงเทพฯ?

หลายคนมองเป็นเรื่องของโอกาส แต่เรามองว่าเป็นเรื่องของปัญหา สิ่งที่เราทำคือเรากลับไปที่ชุมชน เรากลับไปฟังในสิ่งที่เราไม่เคยได้ยินจริงๆ แล้วนั่นมันคือปัญหาของพวกเขา คนทั่วไปอาจคิดว่าเขาไม่มีเสื้อผ้าดี ๆ ใส่ แต่ความจริงเขาอาจไม่ได้ต้องการเสื้อผ้า แต่สิ่งที่เขาต้องการคือพื้นที่ที่ปลอดภัยหรือความรู้ที่จะช่วยพวกเขาได้.....ผมเคยทำงานที่มูลนิธิก็เหมือนเด็ก มันเป็นความฝันตั้งแต่เด็กว่าอยากทำงานเพื่อสังคม มันทำให้เราเห็นสถานการณ์ปัญหาต่างๆ เราอาจไม่รู้ลึกเขา แต่มันทำให้เราเห็นว่าการทำไม่มันช่างเหมือนประสบการณ์ ที่พ่อแม่ของเราเคยเจอ มันยังมีแบบนี้อยู่อีกหรือ มันมีคำถามในใจตั้งแต่เด็กว่า ถ้าเราพอมีกำลังที่จะทำ เราจะรออะไร เราจะรอวันที่เรารวยหรือวันที่เราพร้อม แต่มันจะมีวันนั้นไหม วันที่เราพร้อมแล้ววันนี้ละ เราบอกว่าเราไม่พร้อม เราขาดอะไร พอเรามาดูตัวเองเองอะๆ อย่างละเอียด เราก็พบว่าเรามีทุกอย่าง เรามีอิสรภาพในการใช้ชีวิตอยู่ในประเทศนี้ เรามีความสุขที่มีพ่อแม่ครอบครัว เรามีผืนดินอยู่อย่างสงบสุข ไร่ที่จำเป็นในชีวิตนั้นมันมีหมดแล้ว แล้วอะไรล่ะที่เรารออยู่ มันไม่มีเหตุผลอะไรที่เราต้องรอ หรือต้องรอให้มีเงินเป็นล้านๆ ต้องมีบ้านใหญ่โตเพื่อ

อดคนอื่นก่อน วันนี้เรามีกำลัง เรามีความรู้สึก เรามีความฝัน ก็ต้องทำวันนี้แหละ ก็เลยเป็นจุดเริ่มต้น ผมเริ่มต้นจากการเรียนก่อน...ความฝันของผมไม่ใช่แค่ในหมู่บ้าน อำเภอ จังหวัดหรือประเทศ แต่มันคือทั่วทั้งโลก.....ที่บ้านผมได้รับการส่งเสริมการปลูกกาแฟอยู่แล้วตั้งแต่เด็ก... ผมจึงเข้าไปทำตรงนี้ในหมู่บ้าน ในชุมชนด้วยช่วยกันส่งเสริม เพื่อให้ความเป็นอยู่ของชุมชนดีขึ้น ซึ่งมันเป็นจุดที่สร้างให้คนในสังคมส่วนใหญ่มั่นใจและยอมรับว่าคนเหล่านี้คือส่วนหนึ่งของประเทศ เป็นส่วนหนึ่งของสังคมนี้ ทำให้คนยอมรับในเรื่องสถานะได้

ปุจฉา : Brand อาชา อามา คืออะไร?

“อาชา” คือ รากเหง้าของเรา ชื่อชนเผ่าของเรา “อามา” แปลว่าแม่ ถ้าดูในโลโก้ก็เป็นรูปคุณแม่ของเลอเอง เรารู้สึกว่ามันสำคัญนะ เรามาอยู่ที่นี้ที่เราไม่ได้แบ่งแยกว่าเรามาจากไหน เจาะแต่คนอาชาอย่างเดียว การที่เราสื่อคำว่า “อาชา อามา” ออกมาเนี่ยะอยากให้คนไทยทั้งหมดรู้สึกถึงความหลากหลายในประเทศนี้นะ มันสวยงาม วันนี้ถ้าถามว่าคนไทยคืออะไร เราแทบจะตอบไม่ได้ว่าคือเอกลักษณ์อย่างไร อย่างหนึ่ง แต่ความเป็นคนไทยมันคือความหลากหลายที่หลอมรวมจนสวยงาม เพราะฉะนั้นอาชาก็เป็นส่วนหนึ่งในสังคมนี้ คือรากเหง้าของเรา คือวิถีของเรา อามา ก็คือคนที่มีความดีของเรา และเรารู้สึกว่าเวลาทำ Brand ขึ้นมาทำไมเราใช้แต่คำภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศ ซึ่งฟังแล้วมันก็ได้สื่อถึงอะไรในประเทศนี้เลย

ปุจฉา : คุณลิเข้าไปทำกาแฟในชุมชนหมู่บ้านด้วย?

ใช่ครับ...ที่หมู่บ้านเขาทำกันอยู่แล้ว ทำการเกษตรอยู่แล้ว..ไม่ยากให้เขามองว่าที่เขาทำอยู่มันคือปัญหา คือที่ผ่านมาเขาถูกเอาเปรียบเยอะ เรารู้ปัญหานี้ดีเพราะเราก็เจอมากับตัวกับครอบครัวของเราเองด้วย วันหนึ่งเมื่อ

เรามีกำลัง มีความรู้ คำถามคือเราอยากจะทำอะไร? อย่างนั้นหรือ แล้วเดินจากครอบครัวของเราไป ทิ้งปัญหาเหล่านี้ไว้ให้ชุมชนของเราหมู่บ้านของเราต้องเผชิญ

ปุจฉา : ที่ทำอยู่ด้วยนี้เฉพาะหมู่บ้านอาชาหรือเปล่า?

ก็มีหลายชนเผ่านะที่เราทำด้วย เราไม่ได้จำกัดเฉพาะอาชา หลายคนอาจเข้าใจว่า ‘อาชา อามา’ ทำงานกับอาชาเท่านั้น ความจริงไม่ใช่ครับ เราตั้งใจทำกับทุกคน

ปุจฉา : กำกับกับชุมชนกับชาวบ้านมันมีผลอย่างไร?

แน่นอน อย่างแรกมันคือความฝันของเรา และเรามีโอกาสเปิดใจฟังคนอื่นมากขึ้น เราจะทำ 20 ครอบครัวก็มี 20 ปัญหา 20 ชุมชนก็มี 20 ปัญหาใหญ่ของชุมชน เราได้เรียนรู้อะไรหลายอย่าง และสิ่งที่เราได้เรียนรู้ทำให้เรามั่นใจว่าสิ่งที่เราทำมันจะไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ไม่ใช่แค่ทำเพราะเราอยากทำ

ปุจฉา : ตอนนี้อะไรบ้างกับชุมชนตรงนี้?

สิ่งแรกก็คือการพัฒนาเรื่องของการรู้ ถ้าอย่างในเรื่องกาแฟเราก็อยากให้มีใจว่ากาแฟที่เราทำมันมีกระบวนการทำที่มีมาตรฐาน มีคุณภาพไม่แพ้ที่ไหน เราตั้งใจแต่แรกว่าเราจะทำกาแฟไทยให้มีคุณภาพที่ดีเป็นที่ยอมรับทั่วโลก เราทำมาป็นปีเป็นปีที่ 7 เราเห็นแล้วว่าส่วนหนึ่งเราก็ทำได้ และส่วนที่สองคือการพัฒนาความรู้ของน้องๆ คนรุ่นใหม่ คือ...น้องๆ ส่วนใหญ่ที่ทำงานกับเราก็คือน้องๆ จากชุมชนที่เราทำงานด้วยกัน คือลูกหลานของคนที่ปลูกกาแฟให้เรา คนเหล่านี้วันหนึ่งเขาจะโตวันหนึ่งเขาจะกลับบ้าน วันหนึ่งมันจะไม่ใช่ว่าสองมือของผมที่ช่วยเหลือสังคม แต่มันจะเป็นรอยเป็นพื้นที่เข้าไปช่วยเหลือสังคม ชุมชน....มันก็เหมือนเมล็ดพันธุ์ที่เราหว่านลงไปแล้วมัน

ก็จะงอกออกมา อีกส่วนหนึ่งคือ การขยายตลาดให้ชาวบ้าน วันแรกๆ ที่เราทำ เราขายได้ประมาณ 2,000 กิโล 2,000 กิโลนั้นก็เห็น้อยมาก ละ ทำกันทั้งปี แต่วันนี้พอเรามีพอมที่ห้องเพื่อนๆ มาทำด้วยกัน ไร่ 2,000 กิโลนี่กลายเป็นว่าเราทำกันได้ไม่ถึงเดือน นี่คือพลังของการร่วมมือ แล้วสิ่งที่เกิดขึ้นคืออะไร มันคือโอกาสกระจายรายได้เหล่านี้ให้กับชุมชน จาก 2,000 กิโลวันนั้น วันนี้กลายเป็น 30 กว่าตัน แนนอนมันเป็นเรื่องของตลาด เป็นเรื่องของรายได้ แนนอนเราปฏิเสธไม่ได้ว่ารายได้ตรงนั้นมันจำเป็นกับครอบครัวที่พวกเราทำงานด้วยมากๆ เราเห็นแล้วว่าถ้าเราทำงานแบบองค์กรในสมัยเก่านี้ คือ....ถ้าทำเป็นลักษณะองค์กรการกุศลอย่างเดียวกันมันไม่ได้ละ เพราะถ้าเราขอขอบริจาคจากคนอื่นอย่างเดียวกันนี้ เราจะไม่มีที่ยืน เพราะฉะนั้นโมเดลที่เราสร้างขึ้นคือ เราจะทำอย่างไรให้องค์กรของเรายืนอยู่ได้ด้วยตนเอง เงินเดือนที่เราจ่ายให้กับทุกคน ไม่จำเป็นต้องรอใคร เราสามารถสร้างขึ้นมาได้จากตรงนี้ ก็เลยเป็นที่มาของโมเดลที่สร้างกิจการธุรกิจเพื่อสังคม นี่มันคือเป้าหมายที่เราจะสร้างอาชีพให้มันคง เมื่อก่อนเราไม่เห็นว่าเป็นอาชีพหนึ่ง ในอาชีพที่เอาไปพูดกับใครๆ ได้ว่าเราทำอาชีพนั้นะ แต่วันนี้อาชีพนี้กลายเป็นอาชีพจริงๆ ที่เราบอกว่า อันเป็นคนชงกาแฟนะ อันเป็นคนคั่วกาแฟนะ อันเป็นคนปลุกกาแฟนะ คนที่เป็นเกษตรกรก็มีความมั่นใจมากขึ้น อย่างสมัยก่อนนี้คนไทยเองก็ชอบบอกว่าเป็นเกษตรกรมันลำบาก มันยาก ไม่ค่อยภูมิใจ แต่ว่าสมัยนี้เราพยายามให้เห็นว่าเกษตรกรเป็นหนึ่งในอาชีพที่น่าภูมิใจ

'อาข่า อ่ามา' ได้ส่งเมล็ดกาแฟเข้าประกวดในงาน word coffee event ประเทศอังกฤษ และได้กลายเป็นกาแฟคุณภาพ 1 ใน 21 แบนด์จากทั่วโลก เป็นแบนด์เดียวในเมืองไทยที่ได้รับการคัดเลือกโดยสมาคมกาแฟพิเศษแห่งประเทศไทย เพื่อใช้ในการชงกาแฟนานาชาติประจำปี 2554 ประเทศเนเธอร์แลนด์ (The World Cup Tasters Championship 2011, Maastricht, the Netherlands) 'อาข่า อ่ามา' จึงเป็นกาแฟที่ได้รับเลือกให้ใช้ในเวทีการชงกาแฟนานาชาติ ต่อเนื่อง 3 ปีซ้อนที่อังกฤษ เนเธอร์แลนด์ และออสเตรเลีย

ปุจฉา : คนทั่วไปสนใจอะไรในความเป็น brand "อาข่า อ่ามา" ?

ข้อแรกคือเป็น brand ที่แปลกและแตกต่าง คนก็จะจดจำ ความแตกต่างมันทำให้มีเอกลักษณ์ ข้อที่สองคือ.....อย่างในสมัยก่อนเราอาจมองว่าการสร้าง brand ที่เป็นท้องถิ่นหรือว่าเป็นของพี่น้องชนเผ่า เราจะทำในลักษณะที่ว่า...มันน่าสงสาร ผมรู้สึกว่าเป็นเป็นการซ้ำเติมตัวเอง... แต่ผมมองว่าเราจะทำอย่างไรละ ในเมื่อเรามีอัตลักษณ์ เรามีคุณภาพของเรา ทำไมเราไม่เอาคุณภาพและอัตลักษณ์เหล่านี้เอามาให้คนอื่นได้รับรู้ จากวันที่เขาเคยจำว่าพี่น้องชนเผ่าไม่สะอาด ไม่มีคุณภาพ มาวันหนึ่งเขาได้รู้ว่าสิ่งที่พี่น้องชนเผ่าทำมันเจ๋งมากเลยนะ มันมีคุณภาพไประดับโลกได้ มันเป็น world class มันคืออะไรที่ไม่ได้ทำแบบชู้ๆ แต่ผ่านกระบวนการคิดค้น การ design ที่ดี สิ่งเหล่านี้คนรับรู้ได้

ดังนั้นสำหรับ “อาซ่า อ่ามา” คำว่า “อาซ่า” มันไม่จำเป็นต้องหมายถึงคนอาซ่า อย่างเดียว มันสามารถเป็นตัวแทนของสังคม เป็นตัวแทนของแนวคิดของการพัฒนา แนวคิดของการอยู่ร่วมกันอย่างเป็นธรรมชาติ มันเป็นตัวแทนของความยั่งยืน เป็นสัญลักษณ์ของการช่วยเหลือกัน อันนี้มันเป็นสิ่งที่สำคัญมากกว่าที่จะบอกว่า ฉันมาจากชนเผ่าอาซ่านะ มาจากชนเผ่าม้ง มาจากชนเผ่าไทยลื้อมันไม่จำเป็นอีกต่อไป

ปุจฉา : ภาพลักษณ์ของชนเผ่าได้เปลี่ยนไปอย่างไร?

มันก็เปลี่ยนไปนะ.....อย่างเมื่อก่อนถ้าพูดถึงชนเผ่า เขาก็จะคิดถึงเครื่องแต่งกายที่มีความแปลกแยก เขาคิดถึงประเพณีวัฒนธรรมที่มีความแตกต่าง เขาคิดถึงชุมชนเล็กๆ ที่อยู่ในชนบทห่างไกล นี่คือทางกายภาพที่คนมอง และเขาจะมองว่าเราขาดการศึกษา ขาดการพัฒนา นำสงสาร คนส่วนใหญ่ก็จะตัดสินจากภาพลักษณ์ภายนอก ซึ่งสมัยก่อนเราก็ต้องยอมรับว่ามันยากที่จะสื่อสารกับเขา เพราะภาษามันมีความแตกต่าง แต่ว่าสมัยนี้ลูกหลานพอได้มีสังคมที่ใหญ่ขึ้น มีการศึกษาที่ดีขึ้น สามารถสื่อสารกับสังคมภายนอกได้มากขึ้น เราจะเห็นได้ว่าพี่น้องชนเผ่ามันไม่ได้ด้อยกว่า ไม่ต้องรับความสงสารอย่างที่คนอื่น ๆ เขามอง ในขณะที่เดียวกันเรามีความเป็นเอกลักษณ์ที่ได้เปรียบ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องภาษา เรื่องวัฒนธรรม วิถีชีวิต บางชนชาติที่เขาแทบจะไม่เหลืออะไรไว้แล้วนะ เพราะมันหายไปหมดแล้ว.....และกระผมยอมรับในสังคมสมัยปัจจุบันนี้ก็มากขึ้น เขารับรู้ได้ว่าเราไม่ได้เป็นคนที่สามารถเอาเปรียบเมื่อไรก็ได้ เขารับรู้ได้ว่าเราไม่ได้เป็นคนที่ไม่มีการศึกษา และเราก็สามารถพัฒนาตัวเองได้

แต่สิ่งที่ผมอยากให้มอง คือว่า เราไม่ควรไปยึดติดภาพลักษณ์ที่เป็นกายภาพ เช่น ต้องใส่เสื้อผ้าที่เป็นชนเผ่าตลอดเวลา ต้องพูดภาษาของตัวเองอยู่ตลอดเวลา หรือว่าต้องใช้

วิถีชีวิตแบบเดิมๆ เราสามารถเป็นคนสองวัฒนธรรมหรือคนหลากหลายวัฒนธรรมได้แล้ว และสิ่งเหล่านี้มันจะทำให้คนชนเผ่าได้เปรียบมากยิ่งขึ้น วิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมมันดันได้มันมีชีวิตของมัน อย่าไปทำให้มันตาย อย่าไป freeze ให้มันอยู่แบบนั้น

ปุจฉา : สำหรับตัวของพี่น้องชนเผ่า เอมอภภาพลักษณ์ของตัวเอว เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร?

เขารู้สึกว่าเขามีพื้นที่ ไม่ใช่พื้นที่ทางกายภาพนะ มันคือพื้นที่ทางความรู้สึก พื้นที่ทางความคิด เขารู้สึกภูมิใจในสิ่งที่เขาทำมากขึ้น เพราะว่าเริ่มมีคนเห็นแล้ว ยิ่งเขาเห็นความวุ่นวายความเดือดร้อนของคนหมู่มากในหลายๆ ที่ มันทำให้เขารู้สึกว่าใช้ความเป็นธรรมชาติของเขาเนี่ย มันคือที่สุดของการพัฒนาแล้ว มันมีความสุข มันพอดีต่อชีวิตของเขา พื้นที่ของชนเผ่าเรามีความสุขกับความเป็นธรรมชาติที่เล็กๆ น้อยๆ ได้ดี

ปุจฉา : ปัจจุบันมีแนวโน้มการนำเอาอัตลักษณ์ของชนเผ่ามาทำเป็น Brand หรือสินค้ามากขึ้นไหม? อย่างไร?

ผมเห็นว่ามันเยอะขึ้น ไม่ใช่แค่ในบ้านเรา หรือในประเทศเรานะ สิ่งว่ามันเกิดขึ้นคือ พอมนุษย์พัฒนาขึ้นถึงจุดหนึ่งเราจะโยนหาความเป็นอดีต ความเป็นพื้นฐานของธรรมชาติ เขาก็อยากเจออะไรที่มันเป็นธรรมชาติสามัญ

ปุจฉา : อะไรคือสิ่งที่ทำให้ "อาซ่า อ่ามา" ประสบผลสำเร็จ?

ผมคิดว่าเป็นเรื่องของความตั้งใจ คือ.....มันมาพร้อมกับความหลงใหล แล้วก็ต้องลงมือทำ ไม่ใช่แค่เพื่อฝัน มีความทะเยอทะยาน ต้องฝึกฝน เรียนรู้ เปิดใจกว้างกับสิ่งใหม่ๆ พร้อมทั้งจะทดลองสิ่งใหม่ๆ

ปุจฉา : จุดเด่นของความเป็นชนเผ่าคืออะไร?

จุดเด่น...ผมว่ามันคือความเป็นธรรมชาตินะ คือความเป็นชนเผ่า มันคือความเรียบง่าย มันคือธรรมชาติ มันคือการมองโลกในแง่ดี การใช้ชีวิตที่ไม่เบียดเบียน ไม่ไปเก็บเกี่ยวมากเกินไป ไม่ไปทำร้ายทรัพยากรธรรมชาติมากเกินไปและยังรักษาสมดุลของธรรมชาติ

พจนา : ฟากอะไรก็วิ่งบ่อนชนเผ่าหรือใคร ก็ตามก็อยากจะทำ Brand ของตัวเอง

สำหรับคนที่มีความฝัน ขอให้ศึกษาให้ละเอียด ศึกษาข้อมูลให้ดี เพราะในเรื่องการสร้าง Brand นี้ เราจะใช้ความรู้สึกตัดสินอย่างเดียวมันไม่ได้ เราต้องใช้ความรู้ ต้องใช้ Logic ที่ดี ผมเห็นหลายคนบอกว่า...ไอ้ ฉันรัก ตรงนี้มากเลย...แต่เขาไม่วางแผนอะไรเลย กระจงลงไป ทำ สุดท้ายก็ต้องผิดหวัง แล้วเขาก็ไปบ่นนู่นๆ ลูกๆ ต่อไปว่า ไม่ต้องไปทำนะ มันทำไม่ได้หรอก (หัวเราะ) มันไม่ประสบความสำเร็จ แต่ลืมไปว่าตัวเองไม่ได้วางแผนที่ดี ไม่ได้เรียนรู้อย่างละเอียด ผมอยากจะทำว่า ถ้าคุณจะทำอะไรเนี่ยะ คุณต้องยอม...ยอมที่จะต้องเรียนรู้ ยอมที่จะต้องฝึกฝน ยอมที่จะวางแผนให้ดีๆ เอาเข้าจริงๆ เราไม่มีต้นทุนอะไรมากมาย คนอื่นอาจมีโอกาส ผิดได้สองสามครั้ง แต่เราอาจผิดได้แค่ครั้งเดียวก็ได้

ข้อต่อมาคือต้องอดทน การสร้าง Brand ไม่ได้สร้างภายในวันสองวัน ไม่ใช่เปิดวันนี้พรุ่งนี้เกิดเลย นี่มันเป็นไปไม่ได้ อดทนแล้วก็ยังไม่พอ เราต้องกระตือรือร้น ไม่ใช่เป็นคนที่รอ....รอคนอื่นมาให้...รอโอกาสจากคนอื่น....แล้วก็บอกว่าไม่มีโอกาส ทั้งๆ ที่ตนเองก็ไม่ออกไปหาโอกาส อันนี้ต้องระวัง อย่าไปใช้คำว่ารอโอกาสเยอะ เพราะว่าถ้าใช้คำว่ารอโอกาสบ่อยๆ มันไม่ได้ทำให้คนอื่น

มองว่าเป็นเรื่องที่ดี นอกจากนั้นมันยังทำให้ตัวเองเสียกำลังใจด้วย....อย่างการวางแผนเราไม่ต้องใช้เงินสักบาท ความอดทน มันก็ขึ้นอยู่กับตัวเราเอง และเช่นกัน เราต้องออกไปเรียนรู้ ออกไปหาโอกาส ไม่ใช่ให้โอกาสมาหาเรา เพราะมันยากมากแทบจะเป็นไปไม่ได้ที่โอกาสจะเข้ามาหาเราเอง และสุดท้ายต้องดูว่าสิ่งที่เราทำสร้างผลกระทบต่ออย่างไร ต่อใครบ้าง ถ้ามันดีแค่ตัวเอง แต่ว่ามันไปเบียดเบียนผู้อื่นหมดเลย ทั้งธรรมชาติ สภาพแวดล้อม สังคม อย่างนี้ก็ไม่ควรจะทำ เพราะวันหนึ่งเราจะอยู่ไม่ได้ เพราะแรงต้านหรือว่าความรู้สึกที่ไม่ดี สิ่งเหล่านี้มันจะหลอกหลอนเราจนเราไม่มีพลังที่จะทำมันต่อไป ที่สำคัญอย่าไปดูถูกตัวเอง ไอ้ที่คนอื่นดูถูกตัวเราก็อายุแล้ว การดูถูกตัวเองเป็นสิ่งที่แย่กว่า เชื่อผมเถอะการสร้าง Brand นี้คิดว่ามันยากใช้ใหม่ แต่การทำให้ Brand ให้มันอยู่ได้นี้ ยากยิ่งกว่าอีก

พ่อเฒ่าจะเต๊ะ

แสงแดดยามบ่ายวันนี้ไม่ร้อนแรงเหมือนทุกวันที่ผ่านมา ท้องฟ้าชุ่มมัวดูคล้ายกับว่าฝนจะตกในไม่ช้า.....จะเป็นไปได้อย่างไรที่ฝนจะตกก็มันฤดูหนาว...จิตใจคนพลอยหม่นหมองตามท้องฟ้าที่ชุ่มมัวไปด้วยบ้านจะบูสี... ชาวบ้านกำลังเดินไปยังกระท่อมเล็กๆ หลังหนึ่งที่ทำหยาบ้าน หลังจากที่จะกำ มูเซอร์ ผู้นำหมู่บ้านได้ตะโกนเรียกชาวบ้านให้มาดูศพของ พ่อเฒ่าจะเต๊ะ ที่เสียชีวิตด้วยโรคชรา หลังจากเจ็บป่วยมาเป็นเวลานาน

ในปีนี้พ่อเฒ่าจะเต๊ะ อายุราวๆ 100 ปีแล้ว จากคำบอกเล่าของชาวบ้านและจากตัวพ่อเฒ่าเอง บ้านของพ่อเฒ่าซึ่งเป็นกระท่อมหลังเล็กๆ ที่อาศัยอยู่ได้เพียงสองคน เป็นที่สำหรับพักพิงอาศัยคุ้มแดดคุ้มฝน ซึ่งชาวบ้านได้ช่วยกันสร้างให้มัน บัดนี้เต็มไปด้วยผู้คน ทั้งภายในกระท่อมและรอบๆ กระท่อม บางคนร้องไห้ หลายคนจับกลุ่มพูดคุยถึงการจากไปของพ่อเฒ่าจะเต๊ะ ที่นำความโศกเศร้ามาให้ชาวบ้านจะบูสีเป็นอย่างมาก

พ่อเฒ่าเป็นผู้อาวุโสของหมู่บ้านที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ เป็นช่างฝีมือในการจักสานและเป็นผู้นำในการถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณีของชาวลานูให้แก่ลูกหลานตลอดมา ชื่อ "จะเต๊ะ" เป็นชื่อที่ทุกคนใช้เรียกพ่อเฒ่า ซึ่งพ่อเฒ่าก็เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปบนดอยแห่งนี้ เพราะพ่อเฒ่าไม่นิยมใส่เสื้อ มีเพียงกางเกงตัวเดียว คนทั่วไปจึงเรียกพ่อเฒ่าว่า "จะเต๊ะ" ซึ่งมีความหมายอีกนัยหนึ่งคือคนไม่ใส่เสื้อนั่นเอง ชื่อเดิมของพ่อเฒ่าคือ นายจะทอ มูเซอร์ แต่ในช่วง 2-3 ปีนี้พ่อเฒ่าหันมาใส่

เสื้อเพราะสุขภาพย่ำแย่ หมอให้พ่อเฒ่าใส่เสื้อเพื่อรักษาความอบอุ่นของร่างกาย ถึงกระนั้นก็ตามพ่อเฒ่าก็ยังไม่นิยมติดกระดุม เสื้อจะเปิดอกไว้ตลอดเวลา

ทุกครั้งที่เมื่อพบกับพ่อเฒ่าผมเองก็มักจะเตือนให้ติดกระดุมเสื้ออยู่เสมอๆ พ่อเฒ่าก็จะหัวเราะแล้วบอกว่า...เขาบ่มีนนะครู่...(ไม่สนุกไม่ชอบ) และเมื่อผมแวะไปเยี่ยมพ่อเฒ่าที่กระท่อม พ่อเฒ่ากำลังป่วยหนัก นอนซมอยู่ข้างเตาไฟที่ก่อไฟไว้เพื่อให้ความอบอุ่น...ลูกชายของพ่อเฒ่ากำลังจักสานกระดุงอยู่ข้างๆ เป็นลูกเลี้ยงติดมากับภรรยาคนแรกของพ่อเฒ่าซึ่งเสียชีวิตไปแล้ว ชาวบ้านที่พาไปบอกพ่อเฒ่าว่าผมมาเยี่ยม... พ่อเฒ่าพยายามจะลุกขึ้นจากที่นอนที่ดูเก่าๆ นั้น... ผมบอกพ่อเฒ่าว่านอนเถอะ ไม่ต้องลุกขึ้นหรอก...พ่อเฒ่าบอกว่ามองไม่เห็นแล้วแต่จำเสียงได้... ครูจะแฮไซใหม่?... คนที่พาไปจึงบอกว่าไซ... ผมเลยรีบถามพ่อเฒ่าเชิงให้กำลังใจด้วยภาษาลานูว่า พ่อเฒ่าสบายดีนะ... ไม่เป็นอะไรมากหรอกนะ เดี่ยว 2-3 วันก็หายแล้ว...

เวลาพูดผมต้องพูดเสียงดัง เพราะพ่อเฒ่าหูไม่ค่อยดีแล้ว จึงทำให้กระท่อมน้อยๆ ของพ่อเฒ่าเริ่มมีคนเพิ่มมากขึ้น พวกเขาพาฟังผมพูดกับพ่อเฒ่า...พ่อเฒ่ากินข้าวหรือยัง... ผมถามพ่อเฒ่าอีกครั้ง... ไม่อร่อย... กินอะไรก็ไม่อร่อย พ่อเฒ่าตอบผมพร้อมกับบอกว่าอยากกินเนื้อไก่ต้ม... ผมหันไปบอกลูกชายพ่อเฒ่าให้รีบไปหาไก่มาต้มให้พ่อเฒ่ากินพร้อมกับหยิบเงินจากกระเป๋าให้... หลังจากนั้นลูกชายพ่อเฒ่าไปทำไก่มาต้มให้กิน แต่พ่อเฒ่าไม่สามารถเคี้ยวได้แล้ว จึงใช้วิธีดื่มน้ำแกงแทน ก่อนกลับวันนี้ผมหยิบขนมให้พ่อเฒ่าอีก 2 ห่อ และบอกว่าให้พ่อเฒ่ากินตอนหิว...และกำชับผู้นำหมู่บ้านและคนอื่น ๆ ว่าให้ช่วยกันดูแลพ่อเฒ่าให้ดี... ผมภาวนาให้พ่อเฒ่าหายป่วยเร็วๆ และกะว่าจะขึ้นไปคุยกับพ่อเฒ่าอีกครั้ง เพื่อให้พ่อเฒ่าเล่าเรื่องราวต่างๆ ของดอยแม่สะลองและลุ่มน้ำแม่จันในอดีตให้ฟัง ผมชอบฟังเรื่องราวต่างๆ ที่พ่อเฒ่าเล่า และดูเหมือนพ่อเฒ่าเองก็จะดีใจมากเวลาที่มีคนฟังเรื่องที่แก่เล่า พ่อเฒ่าเล่าเรื่องได้สนุกมาก หัวเราะไปเล่าไปตามประสาคนแก่และคุยอย่างตรงไปตรงมา ไม่มีพิธีภัยกับใคร...หลังจากกลับจากหมู่บ้านจะบูสี ผมคุยกับภรรยาว่าถ้าได้ขึ้นดอยอีกเมื่อไหร่ ผมจะไปหาพ่อเฒ่าเพื่อบันทึกเสียง ให้พ่อเฒ่าเล่าเรื่องชีวิตของชาวเขาในเขตดอยแม่สะลองและลุ่มน้ำแม่จันให้ฟัง พ่อเฒ่าเป็นผู้อาวุโสคนเดียวในเขตนี้ที่รู้เรื่องราวความเป็นมาของผู้คนและประวัติศาสตร์ในเขตนี้...ความจริงแล้วผมก็บันทึกเรื่องราวต่างๆ จากพ่อเฒ่าไว้บ้างแล้ว แต่ไม่หมด เพราะพ่อเฒ่ามีเรื่องเล่ามากมายเหลือเกิน และแต่ละเรื่องก็น่าสนใจมาก

ผมบอกภรรยาว่าผมจะเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับพ่อเผ่าเนาะ เอาไว้ให้คนรุ่นหลังอ่าน...ตอนนี้พ่อเผ่ามีอายุมากและไม่สบายอยู่ด้วย เดียวพ่อเผ่าจะจากไปเสียก่อน...ภรรยาเตือนผมอย่างเข้าใจเพราะรู้ว่าผมชอบพ่อกับคุณแม่กับพ่อเผ่าคนนั้นเป็นอย่างดี.....แต่โอกาสผมไม่มีแล้ว ผมไม่ได้ทำอย่างที่หวังไว้... ผมกลับไปทำงานปกติหลังจากหยุดพักสิ้นปี.....ผมไม่มีโอกาสแล้วอย่างที่ตั้งใจไว้

ผมได้แต่บททวนคำบอกเล่าของพ่อเผ่าจะแต่ที่เคยกเล่าให้ฟัง ทุกครั้งที่พบเจอกันก่อนที่พ่อเผ่าจะตายจาก พ่อเผ่าเคยเล่าให้ผมฟังว่า ในสมัยก่อนนั้น บริเวณแถวตอแยแม่สลองปัจจุบันมีคนอยู่ไม่เยอะ มีไม่กี่หมู่บ้าน มีแค่เผ่าลีซูละลาหู่เท่านั้น แต่เดี๋ยวนี้คนอยู่เยอะแยะไม่รู้มาจากไหนกัน พ่อเผ่าเติบโตในบริเวณนี้ จึงรู้ความเป็นไปของพื้นที่บริเวณนี้เป็นอย่างดี อากาศหนาว...ป่าเยอะ ต้นไม้ใหญ่ปกคลุมไปทั่วทั้งดอย...แม่น้ำก็ใส...สามารถมองเห็นตัวปลาที่แหวกว่ายอยู่ในน้ำได้ดี ปลาตัวใหญ่ๆ เท่าลำแขน บางตัวก็ใหญ่เท่าๆ กับต้นขาของคนเรานี้แหละ คนหากินได้ไม่หมด สัตว์ป่าก็เยอะ...เมื่อก่อนมีช้างด้วยนะ มีควางป่า หมูเสือก กุ้ง หมูป่า และสัตว์เล็กสัตว์น้อยอีกมากมาย คนยังกินกันไม่หมดหรอก แล้วทำไมเดี๋ยวนี้ไม่มีละพ่อเผ่า ผมถามพ่อเผ่าขณะที่ใจก็จินตนาการถึงภาพอดีตไปด้วย...มันหมดไปแล้วครู่ คนเยอะขึ้น เดียวนี้คนจิตใจไม่ดี...ไม่ดียังไงพ่อเผ่า? ผมสงสัย ก็เมื่อก่อนนะ คนเราอยู่พอดี กินพอดีมีอะไรก็แบ่งกัน หาปลา ยิ่งสัตว์ได้ก็แบ่งกันและหากินเฉพาะพอกินในครอบครัวเท่านั้น ทำไรก็พอดีกินไม่ทำเพื่อขาย...แต่เดี๋ยวนี้คนกินเยอะกินเท่าไรก็ไม่พอ...ทำไรก็ทำเยอะเอาไว้ขาย ป่าถึงหมดไปใครจะปลานะบางปีก็เห็นคนเมืองเอารถมาขนไปเยอะแยะ มีคนมาตัดป่าเยอะ เขาบอกว่าขออนุญาตถูกต้องแล้ว ไม่มีควมผิด ไม่มีใครจับ...เวลาหาปลานะ เมื่อก่อนเราก็ใช้มือจับกันหรือไม้ก็เอาไม้ไผ่มาสานต่อๆ กันแล้วกันไว้ในบริเวณที่มีปลาเยอะ แล้วคนก็ลงไปจับกัน จะจับได้เฉพาะปลาใหญ่ๆ ปลาเล็กๆ ก็ปล่อยไปให้มันโต แล้วค่อยมาจับใหม่ ทำกันอย่างนี้ไม่มียาเบื่อ ไม่มีระเบิด ไม่มีไฟฟ้าช็อตเหมือนคนสมัยนี้

พ่อเผ่าเล่าต่อไปเรื่อยๆ สลับกับเล่าเรื่องหมู่บ้านบ้าง เมื่อก่อนบริเวณแถวนี้มีหมู่บ้านจะนูสีบ้านเดียว หมู่บ้านอื่นก็ย้ายไปย้ายมา อยู่ไม่แน่นอน ส่วนแถวข้างล่างก็มีบ้านปางสา แถวอำเภอแม่จันก็มีคนเมืองอาศัยอยู่แค่ 30 กว่าหลังคาเรือน และมีร้านขายของไม่กี่ร้าน ขายเกลือ มีด จอบ เสื้อผ้า ที่จำเป็นเท่านั้น พ่อเผ่ายังไปปางสาบ่อยๆ เลย ไปทำไหมหรือ? ผมถามพ่อเผ่า...ก็ไปพูดคุยกับคนลีซูละลาหู่ เวลาไปแม่จันก็แวะนอนบ้านปางสาด้วย

สมัยก่อนเวลาพ่อเผ่าไปอำเภอแม่จันไปซื้ออะไรหรือ? ก็ซื้อมีด จอบ เกลือ และผ้าบางอย่าง แล้วมาเย็บเป็นเสื้อผ้าที่บ้าน มีดต้องซื้อหรือ ผมถามอย่างสงสัย...ไม่ซื้อ แต่เราจะซื้อเฉพาะเหล็ก แล้วเอามาให้ช่างตี

เหล็กในหมู่บ้านตีเป็นมีด จอบ เสียม และอุปกรณ์การเกษตรของที่จำเป็นที่สุดคือ เกลือ เพราะเขาทำเกลือไม่เป็นครู่ ถ้าคนเราไม่ได้กินเกลือนะ ลำตัวจะออกขนแล้วกลายเป็นลิงนะ จริงหรือ? พ่อเผ่า ...จริงซี...พ่อเผ่าบอกอย่างซึ้งซึ้งจริงๆ

เวลาไปตลาดแม่จันจะต้องเดินทางกี่วันล่ะ? ผมถามต่อ 2-3 วันแล้วแต่ว่าของที่เราขนลงไปขายมีเยอะไหม ของไม่เยอะก็แค่คืนสองคืน แต่ถ้าเอาของไปเยอะและซื้อของกลับมาเยอะก็จะเป็น 2 คืน 3 วัน... แล้วนอนที่ไหนละพ่อเผ่า? คืนแรกก็จะนอนที่บ้านปางสา บางทีก็นอนข้างทางในป่าใกล้ๆ หมู่บ้านปางสา ส่วนคืนที่สองก็จะนอนแถวโป่งน้ำร้อน การนอนในป่าข้างทางพวกเขาก็จะทำเพิงเล็กๆ ไว้ มุงด้วยใบตองแล้วก่อไฟเพื่อความอบอุ่น ถ้าไม่ก่อไฟจะหนาวมากนะครู่

พ่อเผ่าไม่กลัวหรือเวลานอนในป่าอย่างนั้น? ไม่กลัวหรอก เพราะว่าจะมีคนเดินทางไปมาเรื่อยๆ ชุดหนึ่งไปก็อีกชุดหนึ่งมา เป็นอย่างนี้ตลอด โดยเฉพาะเวลาใกล้ปีใหม่ ขอนไม้ที่จุดไฟก็จะไหม้อยู่ตลอดเวลา คนผ่านไปกลุ่มแล้วกลุ่มเล่าไฟก็ยังไม่มอดดับ มีคนคอยเพิ่มเชื้อเพลิงให้ ลูกไหม้อยู่ตลอดเวลา ไม่ขาดหาย...

พ่อเผ่าบอกผม...ครู่รู้ใหม่? เมื่อก่อนบ้านชาวลาหู่จะมีผู้นำอยู่สามคนคือ ปู่จอง(ผู้นำหมู่บ้าน) ดูแลด้านการปกครอง คนต่อมาคือ ตูบ (ผู้นำศาสนา) ดูแลด้านพิธีกรรม ประเพณี และคนสุดท้ายคือ สาสอ(ช่างตีเหล็ก) ดูแลด้านการตีเหล็กมีด จอบ เสียมให้คนในหมู่บ้าน มันสำคัญอย่างไรพ่อเผ่า? แล้วคนอื่นทำไมไม่เป็นหรือ? เป็นสิ...แต่สามคนนี่จะเป็นคนเก่งที่สุดที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ อยางผู้นำต้องเป็นคนยุติธรรมมีคุณธรรมที่สุด ผู้นำตูบก็ต้องเป็นผู้ที่รู้เรื่องพิธีกรรมประเพณี มีศีลธรรม ส่วนช่างตีเหล็กก็ต้องมีฝีมือดี เพราะมีด จอบ เสียม ของชาวบ้านทุกคนได้มาจากช่างตีเหล็กคนนี้ เวลาที่มีเรื่องราวในหมู่บ้าน ผู้นำสามคนนี่ก็จะเป็นคนพิจารณาตัดสิน หมู่บ้านชาวลาหู่จึงสงบ ทุกคนเชื่อฟังผู้นำสามคนนี่ ในแต่ละปีชาวบ้านก็จะรวมแรงกันไปช่วยงานในไร่ของผู้นำ ทั้งสามเป็นเวลา 2 วัน แล้วแต่งงานจะมากน้อย ในช่วงวันที่ชาวบ้านมาช่วยงานผู้นำก็จะฆ่าหมูเลี้ยงเป็นการขอบคุณและเป็นการทำบุญด้วย เมื่อก่อนชาวลาหู่ไม่ได้คิดถึงเงินเป็นหลัก ทุกคนคิดถึงแต่บุญคุณความดีงามที่ควรมีให้ต่อกัน

พ่อเผ่าหยุดถอนหายใจก่อนจะเล่าต่อไปว่า เมื่อก่อนเขาอยู่สบาย เดียวนี้คนเห็นแก่ตัว ไม่ค่อยทำบุญกันไม่รู้ทำไม อย่างเขานะครู่ มีบ้าน มีข้าวกินก็พอแล้ว ผมหันไปมองภายในบ้านของพ่อเผ่า ฝาบ้านผุๆ สานจากไม้ไผ่สับเป็นแผ่นๆ สานสลับกัน เก๋ามากแล้วดูจากสีดาคัล้าจากการถูกควันไฟ ไม่มีอะไรมากไปกว่าความจำเป็นเลย มีถ้วยชาม 2-3 ใบ หม้อ 2 ใบ ผ้าห่ม 3-4 ผืน แล้วก็มีเสื้อผ้าอีก 2-3 ผืน ขวานอยู่ข้างฝา มีมีดสำหรับใช้ในครัวเรือนและเอาไว้ตัดไม้ไผ่มาจากดอกเพื่อสานกระด้ง พ่อเผ่ามีแค่นี้จริงๆ ชีวิตพ่อเผ่าจึงไม่มีการทำลายต่อคน ต่อ

สิ่งแวดล้อม ผมคิดอยู่ในใจ เมื่อปีที่แล้วผมได้พาคณะไปนอนบ้านจะนูสิ มีผู้ร่วมคณะคนหนึ่งที่พักเขาของออกจากกระเป๋าสัมภาระของตัวเองแล้วตกใจ บอกแก่คณะที่มาด้วยกันว่า พวกเจานะที่มาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์นี่ ไม่ทราบว่าจะเข้าใจในธรรมและชีวิตของตัวเองแค่ไหน ตัวอย่างของที่เราใช้ช่างดูฟุ่มเฟือยเหลือเกิน ดูอย่างเรื่องเสื้อผ้าที่พวกเราเอามาใช้ของแต่ละคนเวลาเอาออกมาแล้ว ดูซิ ชาวบ้าน 3 ครอบครัวใช้ได้อย่างสบายเลย มีหลายคนที่มาด้วยกล่าวเสริมว่า จริง ๆ จริง ๆ ด้วย

มีอยู่วันหนึ่งผมถามว่า พ่อเผมาๆ พ่อเผมามีบัตรไหม? มีถ้าครู... พ่อเผมาตอบด้วยเสียงแหบแห้ง พร้อมกับแกะสายเชือกที่มีมัดไว้ตรงเอวผมซักไม่แน่ใจว่าพ่อเผมาก็กำลังจะทำอะไรให้ผมดู จึงถามไปว่าพ่อเผมาทำอะไรครับ? เขาจะเอาบัตรให้ครูผอ..ก่า เอ้า! พ่อเผมาก็เก็บบัตรไว้ตรงนั้นหรือ? เอ้อ...เขาเก็บไว้ตรงนี้ กัลลหาย ผมเห็นพ่อเผมาแกะถุงผ้าที่มัดด้วยเชือกออกมาทีละชั้นๆ ท่อไว้หลายชั้นมาก ผมรูดถามต่อ ทำไมทำอย่างนั้นละพ่อเผมา? เขากลั้วเปี้ยกน้ำนะครู เป็นบัตรสีฟ้ามีรูปพ่อเผมาติดอยู่ ยี่มนิดๆ แล้วก็เขียนสำนวนบุคคลบนพื้นที่สูงที่พบไปพบมาเหลือแค่เท่าฝ่ามือ พ่อเผมาก็เล่าต่ออย่างภูมิใจว่า เดือนที่แล้วชาวบ้านไปทำบัตรที่อำเภอและต้องให้คนที่รู้เห็นการเกิดของชาวบ้านมาเป็นผู้รับรอง เขาก็ไปที่อำเภอ รับรองให้ทุกคนเลยครู เอ้าทำไมล่ะ? ผมสงสัย ก็เขาเห็นลูกหลานชาวบ้านที่นี้เกิดทุกคนเลย ชาวบ้านอยู่ที่บ้านจะนูสินี้มานานทางอำเภอก็ทำให้ทุกคนเลย ชาวบ้านได้ถ่ายบัตรหมดแล้ว ตอนนี้ได้รับสีเหลือง อีกไม่นานก็ได้บัตรจริง เขาดีใจที่ชาวบ้านจะได้บัตรนะครู พ่อเผมา จะเอาบัตรไปทำไมแก่แล้ว เอาสิครู เขาอยู่ประเทศไทย เขาเป็นคนไทย และเขาก็อีกในหลวงของเขานะครู เพราะในหลวง เขาถึงได้อยู่ประเทศไทยและอยู่อย่างสบายจนถึงทุกวันนี้.

อิล อิล เต็มไปด้วยรัก

กำกับและเขียนบท : Anthony Chen
รางวัล Golden Camera จาก
เทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์
ฉาย เดือนตุลาคม 2013

แม้ว่าอิล อิล จะกลายเป็นหนังเก่าด้วยผ่านมาหลายปี แต่หนังจากสิงคโปร์เรื่องนี้ก็ยังไม่ล้าสมัย เพราะสถานการณ์ที่ตัวละครต้องเผชิญดูเหมือนกำลังจะหมุนย้อนกลับมาอีกครั้ง

"อิล อิล" คือชื่อของจังหวัดหนึ่งในหมู่เกาะตอนกลางของประเทศ

ฟิลิปปินส์ พื้นที่ซึ่งคนส่วนใหญ่เดินทางไปทำงานต่างประเทศ เพื่อให้พ้นจากภาวะความยากจนและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น "เกรซซา" ก็เป็นอีกคนหนึ่งที่ยังออกมาทำงานเป็นแม่บ้านในสิงคโปร์ เธอต้องฝากลูกน้อยให้ครอบครัวดูแล งานแม่บ้านที่เธอรับจ้างครอบครัวล้ม ทำให้เธอต้องกินอยู่กับพวกเขาในอพาร์ทเมนต์และรับภาระดูแล "เจียเล่อ" ลูกชายผู้เอาแต่ใจ ขณะที่แม่ของเขากำลังตั้งท้องแก่ คุณผู้หญิงและคุณผู้ชายของบ้านต่างยุ่งอยู่กับการทำงานที่นับวันมีแต่คนถูกเลิกจ้างมากขึ้นเรื่อยๆ เพราะภาวะเศรษฐกิจที่ย่ำแย่หรือที่นั่นเราเรียกว่า "วิกฤติต้มยำกุ้ง" ท่ามกลางความกดดันและตั้งเครียด พ่อผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวต้องปิดบังบางอย่างไว้ เด็กนิสัยเสียอย่างเจียเล่อกลับใกล้ชิดสนิทสนมกับแม่บ้าน จนผู้เป็นแม่รู้สึกถึงการถูกแทนที่และความรักที่กำลังจะสูญเสียไป

หนังบอกเล่าชีวิตสามัญของครอบครัวชนชั้นกลางครอบครัวนี้ด้วยท่าที่ง่าย ๆ ใกล้ชิดกับคนดู ไม่กดดันหรือปลอมโยน เพียงแต่บอกว่าชีวิตเป็นเช่นนี้ และเมื่อถึงวันหนึ่งชีวิตยังต้องดำเนินต่อไป เราอาจมองเห็นตนเอง คนอื่น และการอยู่ร่วมกันอย่างเข้าใจในโลกที่ต้องเผชิญ ณ วันนั้นและวันต่อไป

เทพเจ้าแห่งสิ่งเล็กๆ

(The God of Small Things)

เขียน : อรุณธิดา รอย

แปล : สดใส

ได้รับรางวัล Booker Prize ปี 2003 *

โดยแทบไม่รู้ตัว ภาพ เสียง อาจรวมถึงสัญญาณของกลิ่นและรส จะผุดขึ้นในหัวขณะอ่านหนังสือเล่มนี้ เรื่องราวเล็กๆ ที่ฉายภาพชีวิตหลากหลายแง่มุมจะถูกประกอบรวมทีละเล็กละน้อย จนเกิดเป็นภาพสะท้อนของสังคมที่กว้างใหญ่ ซับซ้อน บรรจงถักอดีต ความเปลี่ยนแปลง วิถีคิดและวิถีชีวิตของผู้คนในโลกของอินเดียสมัยใหม่ ซึ่งหลุดพ้นจากการเป็นประเทศใต้อาณานิคมของอังกฤษ ยุคหลังอาณานิคมจะทำให้พวกเขาหลุดพ้นได้จริงหรือ?

การคืนกลับสู่ครอบครัวชนชั้นสูงของหญิงคนหนึ่ง ซึ่งได้กลายเป็น "หญิงผู้หย่าร้าง" พร้อมกับลูกชายและลูกสาวฝาแฝด ชายผู้จากโลกตะวันตกเพื่อกลับคืนสู่มาตุภูมิในฐานะของผู้ปกครองบ้าน หญิงสูงวัยที่ยึดมั่นในชาติกำเนิดและเชื่อว่าคนบางวรรณะมีกลิ่นเฉพาะของตนเอง ใครบางคนก็จำได้ว่าต้องคลานกอดหลังพร้อมกับลากไม้กวาดเพื่อกวาดรอยเท้าของตนเอง และชายผู้หนึ่งซึ่งก้าวข้ามเงื่อนไขทั้งหมดทั้งหมดด้วยรู้สึกของความเป็นมนุษย์

ท่ามกลางการไต่หาความเท่าเทียม ความกัมมันต์และโลกใหม่ แต่ในความเป็นจริงโลกที่ห่อหุ้มด้วยระบอบวรรณะ ศาสนาและวัฒนธรรม สิ่งกีดขวางที่ระงับกั้นขัดแย้ง เสมือนดินแดนอาณานิคมได้ครอบคลุมนักคิด ปัจจุบัน และอายุยาวไกลไปถึงอนาคต

ด้วยภาษาเล่าเรื่องที่ทรงพลังและภาษาที่งดงาม ลุ่มลึก ของอรุณธิดา รอย หนังสือเล่มนี้จะทะลุทะลวงไปในจิตใจจนเราไม่อาจลืมเลือนและลเลยได้ *

* Booker Prize เป็นรางวัลที่มอบให้เรื่องแต่งร่วมสมัยที่เป็นภาษาอังกฤษ จากนักเขียนจากกลุ่มประเทศในกลุ่มเครือจักรภพอังกฤษ หรืออดีตอาณานิคมของอังกฤษ)

ฉันมีตัวตน...แต่คนมองไม่เห็น เพราะฉันคือเด็ก G

ท่ามกลางการจัดงานวันเด็ก ในปีนี้ ผมได้เห็นผู้ปกครองได้พาเด็กๆ ไปเที่ยวร่วมกิจกรรมวันเด็กที่หน่วยงานต่างๆ ได้จัดให้ เห็นรอยยิ้มของเด็กๆ แล้วผมก็มีความสุขไปด้วย รายการโทรทัศน์ได้สัมภาษณ์เด็กได้ร่วมกิจกรรม ได้รับของขวัญเด็กๆ ก็มีความสุขครับ นับว่าเป็นการให้ความสำคัญแก่เด็กจริงๆ ครับ

ผมเองได้ย้อนกลับไปคิดถึงเด็กๆ อีกกลุ่มหนึ่งซึ่งผมได้เคยทำงานด้วย ถือเป็นเด็กด้อยโอกาสทางสังคม ที่อยู่ในชุมชนถิ่นทุรกันดาร เช่น บ้านแม่จอน บ้านห้วยบง บ้านใหม่สามัคคี อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ วันเด็กของ

พวกเขาไม่มีแม้แต่ของขวัญ ขนม หรือข้าวห่อให้กับเด็กๆ ในชุมชนเหล่านี้เลย โลกใบนี้ช่างมีความแตกต่างกันทั้งทางโอกาสทางสังคม โอกาสที่จะให้ความสุขแก่เด็ก โอกาสที่จะได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานที่เด็กควรได้รับ เกิดคำถามขึ้นในใจผมทันทีว่าจะทำเช่นไรกับความไม่เท่าเทียมกันนี้ ? ผมได้มาทำงานที่เทศบาลตำบลเมืองนะ โดยองค์การแพลน ประเทศไทย และเทศบาลตำบลเมืองนะได้ร่วมมือกันจัดกิจกรรมมอบให้กับเด็กๆ ที่ยังไม่มีสัญชาติที่เรียนอยู่ในสถานศึกษาในเขตเทศบาลตำบลเมืองนะ อ.เชียงดาว มีทั้งนักเรียนและครูกว่าร้อยคน จาก 4 โรงเรียนมาร่วมกิจกรรม ท่ามกลางเวทีประชุม เด็กได้พูดถึงปัญหาที่ตนประสบอยู่ พวกเขาไม่มีสัญชาติไทย ไม่มีบัตรอะไรเลย ท่ามกลางเวทีการอบรมได้มีนักเรียนคนหนึ่งชื่อ “แอสตา ละทอ” เป็นชนเผ่าคะฉิ่น อาศัยอยู่บ้านใหม่สามัคคี(หมู่บ้านคะฉิ่น) อายุ 16 ปี กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เธอได้บอกว่า “หนูเป็นเด็กนักเรียน เรียนที่โรงเรียนบ้านหนองเขียว ปัญหาของหนูคือ หนูไม่มีสัญชาติไทย หนูไม่มีบัตรอะไรเลย หนูไม่มีบัตรเหมือนเพื่อนๆ หนูถือบัตรใบเดียว คือ บัตรนักเรียนที่โรงเรียนออกให้ ขึ้นต้นด้วย ตัว G หนูจะอย่างไรกับบัตรนี้ เวลาหนูไม่สบาย หนูไปโรงพยาบาล

หนูต้องเกิดความกลัวทุกครั้ง กลัวไม่มีเงินจ่ายค่ารักษาให้กับหมอ เพราะหนูรู้ว่าพ่อแม่ไม่มีเงิน การเดินทางไปหาหมอระยะทางจากหมู่บ้านของหนูไปยังโรงพยาบาลเชียงดาวต้องผ่านด่านทหารและตำรวจ 2 ด่าน หนูกลัวทหารจะจับเพราะออกนอกพื้นที่ บัตรของหนูไม่มีสิทธิใดๆ เลย หนูกลัวตำรวจ กลัวถูกจับ เพราะหนูกับพ่อกับแม่เคยโดนทหารตำรวจไล่ลงจากรถหลายครั้ง หนูเกิดในประเทศไทย เกิดในหมู่บ้านใหม่สามัคคี แต่หนูไม่มีสิทธิอะไรเลย หนูเป็นคนที่มีสุขภาพร่างกายอ่อนแอ หนูไม่สบายบ่อยมาก ต้องไปหาหมอบ่อยมาก หนูส่งสารพ่อแม่ ครอบครัวยังมีฐานะยากจน วันๆ ไม่มีเงินจะกินอยู่แล้ว และต้องเอาเงินจากค่าแรงวันละไม่ถึง 200 บาทของคุณพ่อคุณแม่ไปจ่ายค่ารักษาให้หนู หนูกลับมาบ้านไม่เหลืออะไร...จะกิน หนูเจ็บปวดทุกครั้งเวลาไม่สบาย สิ่งที่หนูต้องการมากที่สุดตอนนี้คือ... หนูรู้ว่าการขอสัญชาติไทยนั้นมันยากมาก ต้องใช้เวลา ยิ่งหนูไม่มีบัตรใดๆ เลย ยิ่งจะยากมากขึ้นอีก และไม่รู้ว่่ากี่วัน กี่เดือน กี่ปี หนูจะได้รับ.....

สิ่งที่หนูอยากขอคือ อย่างน้อยเวลาไม่สบาย เวลาไปหาหมอ พ่อแม่หนูไม่ต้องจ่ายเงิน ไม่ต้องเป็นหนี้โรงพยาบาล เวลาหนูไปโรงพยาบาลกับเพื่อนบ้าน เพื่อนบ้านของหนูไม่ต้องจ่ายเงิน แต่พ่อแม่หนูต้องจ่ายเงิน ค่าแรงงานของพ่อแม่หนูหมดไปกับการรักษาพยาบาลหมด เพราะหนูไม่มีสิทธิในการรักษาฟรีเหมือนเพื่อนบ้านหนู ถ้าให้หนูเรียกร้องได้ หนูอยากให้ผู้ใหญ่เห็นใจหนูและเพื่อนๆ ที่ยังไม่มีสิทธิในการรักษาพยาบาลฟรี ขอสิทธินั้นให้หนูได้มั๊ยคะ เพราะไม่ใช่หนูคนเดียวเท่านั้นที่เจอปัญหาแบบนี้ ในโรงเรียนของหนูมีเพื่อนที่ถือบัตรตัว G อีกเยอะมาก ช่วยหนูและเพื่อนๆ ด้วยคะ หนูอยากมีสิทธิเหมือนคนอื่นเขาคะ ใครให้คำตอบหนูหน่อยได้มั๊ยคะ”

ผมรู้สึกเศร้าใจจริงๆ กับปัญหาที่นักเรียนกลุ่ม G ได้ประสบ นับเป็นเวลาล่วงมากกว่า 12 ปีแล้วที่รัฐบาลไทยได้ประกาศยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาสถานะบุคคลและสิทธิของบุคคล โดยมีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2548 โดยเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์คือการเร่งรัดในการกำหนดให้สถานะแก่บุคคลกลุ่มนี้ และในระหว่างที่มีการดำเนินการกำหนดให้สถานะให้ค่านึงถึงสิทธิขั้นพื้นฐานที่ควรดูแลคนกลุ่มนี้ กระทรวงศึกษาฯ ดูแลด้านการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพให้แก่บุคคลกลุ่มนี้ และกระทรวงสาธารณสุขพิจารณาให้บุคคลกลุ่มนี้เข้าไปในระบบของกองทุนหลักประกันสุขภาพ หรือกองทุนคืนสิทธิให้แก่กลุ่มบุคคลผู้มีปัญหาสถานะบุคคลและสิทธิ ยังมีเด็กนักเรียนที่เรียนอยู่ในสถานศึกษาที่ประสบปัญหาเช่นน้องแอสตา หรือเด็ก G ที่มีจำนวนมากกว่า 67,433 คน ยังประสบปัญหาด้านสถานะบุคคล แม้ว่าพวกเขาจะมีโอกาสได้เรียนหนังสือในโรงเรียนไทย แต่ก็ยังไม่สามารถ

เข้าถึงระบบบริการสาธารณสุข ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในการรักษาสุขภาพ จึงอยากเรียกร้องให้กระทรวงสาธารณสุขเร่งตรวจสอบข้อมูลของเด็กนักเรียน(เด็ก G) ขอให้เร่งนำเสนอปัญหาเสนอเข้าสู่การประชุมของคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาให้สิทธิขั้นพื้นฐานแก่เด็กนักเรียนรหัส G ให้ได้ขึ้นทะเบียนผู้ไร้รัฐที่จะมีสิทธิในการรักษาพยาบาล เพราะมันคือข้อเรียกร้องจากเด็กๆ ครับ การให้สิทธิแก่เด็กนั้นก็หมายถึงการดูแลสุขภาพที่ดีที่สุดให้กับเด็กด้วย ทั้งยังเป็นการป้องกันและการควบคุมโรคติดต่อตามแนวชายแดน ถือเป็นภารกิจขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กด้อยโอกาส เพราะความเจ็บป่วยมิได้แบ่งแยกว่าคนนี้มีสัญชาติหรือไม่ เชื้อโรคไม่ได้เลือกว่าเป็น เด็ก G หรือไม่ มันเกิดขึ้นกับคนทุกกลุ่ม ทุกเชื้อชาติ ทุกสัญชาติ สุขภาพเด็กเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้นขอให้เร่งให้สิทธิแก่เด็กนักเรียน G เกอะครับ ขอมอบเป็นของขวัญให้กับเด็กนักเรียน “เด็ก G” เพื่อชีวิตของพวกเขา เพื่อต่อไปพวกเขาจะได้เป็นกำลังสำคัญของประเทศไทยต่อไปครับ

แฉ=หน้าหักเงิงง

สุมิตร วงพะพอ

จากอดีตครูสอนเด็กในระดับประถมศึกษา กว่า12ปี ในชีวิตความเป็นครู การพบเจอกับนักเรียนกลุ่มหนึ่งซึ่ง是孩子ไร้สัญชาติ ทำให้ตัดสินใจลาจากอาชีพครูมาเป็นนักพัฒนาบนพื้นที่สูง นักสิทธิมนุษยชนที่ทำงานต่อสู้เรียกร้องสิทธิและความไม่เป็นธรรมของกลุ่มพันธุ์ที่ประสบปัญหาจากควาเลื่อมล้ำทางสังคม จนวันนี้ได้มาดูแลงานสถานะบุคคลและสิทธิขององค์การแพลน ประเทศไทย ทำงานให้ความช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส เด็กที่ประสบปัญหาไร้รัฐ ไร้สัญชาติในประเทศไทย ความหวังสุดท้ายในชีวิตการทำงาน คือ ขจัดปัญหาความไร้รัฐไร้สัญชาติให้หมดไปจากประเทศไทย

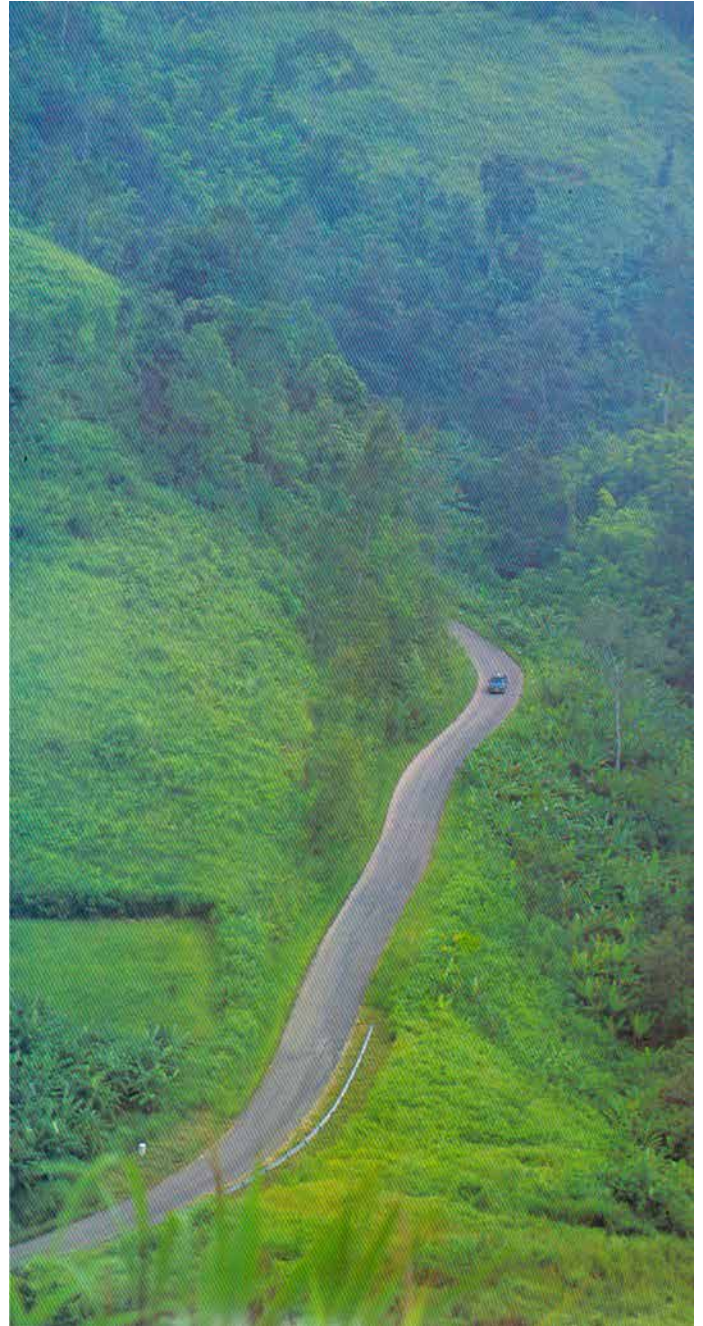
เรื่องเล่าของชูไต้

ชายวัยกลางคนกึ่งนั่งกึ่งนอนบนเตียงในตึกศัลยกรรม มีผ้าพันแผลห่อหุ้มตั้งแต่ข้อศอกจนถึงมือทั้งสองข้าง ชื่อของเขา คือ นายชูไต้ ชาวปกากะญอผู้มีภูมิลำเนาอยู่ที่ตำบลไลโว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี และเป็นผู้ถือบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย

เหตุการณ์ไม่คาดฝันนี้ เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2559 นายชูไต้ซึ่งเดินทางจากบ้านที่ไลโว่ มาเยี่ยมญาติที่อาศัยในศูนย์พักพิงชั่วคราวบ้านอนุโฒ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก แล้วเกิดเหตุทะเลาะวิวาท คู่กรณีของนายชูไต้ ใช้อาวุธมีดจะทำร้าย นายชูไต้จึงใช้ฝ่ามือทั้งสองข้างรับคมมีด จนเกิดแผลฉีกขาดที่ฝ่ามือลึกลงไปถึงกระดูก และถูกนำส่งมารับการรักษาที่โรงพยาบาลอุ้มผาง หลังประเมินอาการเบื้องต้นแพทย์ตัดสินใจส่งไปรักษาต่อที่โรงพยาบาลทั่วไปที่มีศักยภาพในการดูแลผู้ป่วยมากกว่า นายชูไต้เข้ารับการรักษาตัวเป็นผู้ป่วยในที่โรงพยาบาลทั่วไปเป็นเวลา 5 คืน

9 พฤษภาคม 2559 หลังกลับมาพักฟื้นและทำแผลต่อเนื่องที่อุ้มผาง ชูไต้เล่าให้แพทย์ผู้รักษาฟังว่า ตนจ่ายค่ารักษาพยาบาลให้กับโรงพยาบาลทั่วไปจำนวน 25,459 บาท ทั้งที่โรงพยาบาลอุ้มผางได้ทำการตรวจสอบสิทธิของนายชูไต้แล้ว และทราบว่าชูไต้เป็นผู้มีสิทธิในหลักประกันสุขภาพ กองทุนบุคคลผู้มีปัญหาสถานะและสิทธิ ซึ่งรับผิดชอบโดยกลุ่มประกันสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข

โรงพยาบาลอุ้มผางได้สอบถามไปยังโรงพยาบาลทั่วไปแห่งนั้น พบว่า การเรียกเก็บเงินค่าใช้จ่ายดังกล่าว เกิดจากความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในการใช้สิทธิของกองทุน ที่ระบุว่า กรณีของนายชูไต้เป็นผู้ป่วยที่มีสิทธิของจังหวัดกาญจนบุรี ไม่สามารถใช้สิทธินอกเขตจังหวัดได้ จึงเรียกเก็บค่ารักษาพยาบาล แต่เมื่อตรวจสอบสิทธิประโยชน์ของกองทุนฯ แล้ว พบว่า กรณีอุบัติเหตุ/เจ็บป่วยฉุกเฉิน ผู้มีสิทธิสามารถใช้บริการข้ามเขตจังหวัดได้จากสถานพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขหรือสถานพยาบาลอื่นของรัฐได้ ยกเว้นโรงพยาบาลเอกชน โดยคำนึงถึงความสะดวกและความจำเป็นของผู้มีสิทธิ

เส้นทางอุ้มผาง-แม่สอด

ได้รับ ผู้ป่วยจะมีกำลังจ่ายค่ารักษาพยาบาลหรือไม่ จำเป็นต้องกู้หนี้ ยืมสินมาจ่ายหรืออย่างไร กระบวนการนี้จึงจำเป็นต้องมีความชัดเจน อย่างยิ่ง เพื่อให้ทุกฝ่ายเข้าใจตรงกัน และสิทธินี้จะยังคงเป็นสิทธิที่พึง มีพึงได้รับอยู่เช่นเดิม

เรื่องราวของชูโนสะท้อนถึงส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานระดับ พื้นที่ที่ยังมีความเข้าใจลึบสน แม้จะมีเอกสารเป็นลายลักษณ์อักษร อย่างเป็นทางการจากส่วนกลาง สิทธิในหลักประกันสุขภาพที่พึงมีของ ผู้ป่วยเหมือนในกรณีของชูโนจะถูกกลืนหายไปเป็นจำนวนมากน้อยเพียง ไດ ย่อมไม่อาจมีใครรู้ได้

เมื่อทราบถึงสิทธิประโยชน์ของนายชูโน นักสังคมสงเคราะห์ โรงพยาบาลอุ้มผางเดินทางผ่าน 1,219 โค้งเพื่อติดต่อประสานงาน และทำความเข้าใจในสิทธิของผู้ป่วยให้ตรงกัน โรงพยาบาลทั่วไปขอให้ผู้ป่วยไปยื่นคำร้องเพื่อขอรับเงินคืน ซึ่งดูจากสภาพของนายชูโน การเดินทางไปดำเนินการเองคงเป็นเรื่องยากลำบากเกินกว่าเหตุ โรงพยาบาลอุ้มผางจึงมอบหมายให้นักสังคมสงเคราะห์รับมอบอำนาจ จากนายชูโนให้เป็นผู้รับเงินค่ารักษาพยาบาลที่ได้จ่ายไปแล้วคืน

15 พฤษภาคม 2559 การเดินทางครั้งที่สองเพื่อยื่นคำร้อง เอกสารมอบอำนาจ และใบเสร็จรับเงินตัวจริงที่จะขอคืนเงินค่ารักษา พยาบาลที่เรียกเก็บไป โดยเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลทั่วไปแจ้งว่า ต้องรอ เรื่องราวส่งไปตามขั้นตอนและได้รับการอนุมัติจากผู้อำนวยการ โรงพยาบาล ฝ่ายการเงินจึงจะทำเช็คส่งจ่ายให้ผู้รับมอบอำนาจ และ จะประสานงานให้เดินทางมารับเช็คอีกครั้ง

กว่าสองสัปดาห์ผ่านไป เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลแม่สอดติดต่อ กลับมาว่า เช็คเงินคืนเรียบร้อยแล้ว ขอให้ผู้รับมอบอำนาจไปเซ็น รับด้วยตัวเอง เข้ามีดขณะฝนพรำของวันที่ 3 มิถุนายน 2559 นักสังคมสงเคราะห์เดินทางลงจากบนดอยเป็นครั้งที่สามเพื่อรับเช็ค เงินคืนจากโรงพยาบาลทั่วไป นำไปส่งคืนให้กับนายชูโน ถือเป็นอัน สิ้นสุดภารกิจนี้ แต่ในทางกลับกัน หากไม่มีการตรวจสอบสิทธิ์ซ้ำ ไม่มีการติดตามและช่วยประสานงานของเจ้าหน้าที่ ชูโนคงต้องเป็นผู้ แบกรับภาระค่าใช้จ่ายนี้เพียงลำพัง ตัวเขาเองอาจจะไม่รู้ถึงสิทธิที่มี อยู่ของตน หรือถึงแม้เขาจะรู้ว่าตนได้รับสิทธิ แต่การเข้าถึงสิทธิ นั้น กลับไม่ใช่เรื่องง่ายที่ชาวบ้านคนหนึ่งจะดำเนินการได้ด้วยตนเอง และ ถ้าหากว่าความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นหนักหนาและรุนแรงเกินกว่าที่ชูโน

แม่ = ห้าหกเจ็ด

จันตรา จินดากอง

นักจัดการงานทั่วไป ปฏิบัติงานนักสังคม สงเคราะห์ โรงพยาบาลอุ้มผาง ทำหน้าที่ดูแลให้คนไข้ สามารถเข้ารับบริการสาธารณสุขตามความจำเป็น โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางเชื้อชาติหรือฐานะ ในขณะที่เดียวกันยังเป็นผู้จัดการคลินิกกฎหมาย อุ้มผางเพื่อมนุษยชน ทำหน้าที่สืบค้นข้อเท็จจริง พัฒนาสิทธิทางสถานะบุคคลหรือสิทธิอื่นๆ โดยใช้กฎหมายให้แก่คนที่เข้ามาขอรับบริการที่คลินิกฯ

จากแผ่นดินแม่ สู่ค่ายผู้ลี้ภัยฯ กึ่งประเทศที่สาม

ชะตาและวิถีคนปกากะญอในแดนอเมริกา

กังหันลม สำหรับสูบน้ำจากบ่อบาดาล

พาหนะสำหรับเดินทางของชาวอามีช

วันที่ 31 ปี 2560 ที่กองบัญชาการเคปนู เขตเมืองตรอง รัฐกะเหรี่ยง สหภาพกะเหรี่ยงเคเอ็นยู(KNU) โดยกองพล 5 ได้มีการจัดงานวันชาติกะเหรี่ยง ปีที่ 68 (นั่นหมายความว่า กองทัพกะเหรี่ยงเคเอ็นยู(KNU) ได้ทำการปฏิวัติรบกับกองทัพทหารพม่าเพื่อกู้ชาติมาเป็นปีที่ 68 แล้ว) มีคนมาร่วมงาน 3,000 คน พลเอกบอจ้อแฮ รองผู้บังคับบัญชาการทหารสูงสุดของเคเอ็นยู(KNU)กล่าวว่า ที่ผ่านมากลุ่มกะเหรี่ยงร่วมกันยื่นข้อเสนอในการเจรจา กับตัวแทนรัฐบาลพม่าในเรื่องต่างๆ ได้แก่ 1.การจัดการที่ดินในเขตรัฐกะเหรี่ยง 2.เศรษฐกิจภายในรัฐกะเหรี่ยง 3.การเมือง และ 4.ความมั่นคงทางการทหาร แต่เรื่องที่ 4 รัฐบาลไม่ยอมฟังและไม่ยอมเจรจา ในขณะที่ทั้งรัฐบาลไทยและเมียนมาร์พยายามผลักดันผู้ลี้ภัยกลับ โดยได้มีการส่งกลับไปหนึ่งชุดแล้ว ซึ่งเคเอ็นยู(KNU) ไม่ได้รับเรื่อง (คมชัดลึก 31 มกราคม 2560) ตัวแทนผู้ลี้ภัยกล่าวว่ายังไม่กล้ากลับไปตอนนี้ เพราะยังไม่เชื่อมั่นในสถานการณ์ ทุกวันนี้ทหารพม่าเพิ่มกำลังพลในพื้นที่ชุมชนกะเหรี่ยงเรื่อย ๆ พื้นที่หลายแห่งยังเต็มไปด้วยกับระเบิด ในขณะที่กระบวนการเจรจาสันติภาพก็ไม่มีความคืบหน้า ด้วยเหตุผลเหล่านี้จึงไม่มีสิ่งใดรับรองความปลอดภัยในชีวิตของทุกคนได้เลย

ในอีกซีกหนึ่งของโลก คนปกากะญอที่มาจาก “กอกูเล” หนีภัยการสู้รบมาอยู่ในศูนย์พักพิงผู้ลี้ภัยตามชายแดนไทย-เมียนมาร์ และถูกส่งต่อไปยังประเทศที่สาม¹ แคนาดา อเมริกา จากโลกปาเบญจพรรณสู่แดนหิมะ ชีวิตเริ่มต้นด้วยการนับจากศูนย์อีกครั้ง ผู้คนไม่มีใครรู้จักว่า Karen คือใคร อยู่ส่วนไหนของโลก การสื่อสารมีเพียงภาษาอังกฤษเท่านั้น ชาวไร่บนดอยไม่มี ข้าวมีไม่ทำให้ชีวิตจะเป็นอย่างไร คนรุ่นลูกรุ่นหลานจะรักษาอัตลักษณ์และจิตสำนึกความเป็นคนปกากะญอได้นานแค่ไหน ชาวปกากะญอจึงรวมตัวกันจัดงานปีใหม่ปกากะญอขึ้นที่เมืองเซนต์พอล รัฐมินิโซต้า

¹ การส่งต่อผู้ลี้ภัยจากสงครามไปยังประเทศที่สาม ได้แก่ สหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ นอร์เวย์ สวีเดน ฟินแลนด์ โดยการประสานงานของสมัชชาผู้พลัดถิ่นของสหประชาชาติ(UNHCR)

“เราอยากให้ลูกหลานได้สำนึกตัวเองว่าเป็นคนปกากะญอ เรามาจากที่ไหน มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมอะไรบ้าง เรามีวันของชนเผ่าคือ ปีใหม่ เรามีธงประจำชนชาติ เรามีภาษา มีการแต่งกาย เรามีที่มา ลูกหลานต้องรู้” นายมาเนอร์ หนึ่งในคณะกรรมการจัดงานกล่าว

นางดอคัส ตัวแทนกลุ่มสตรี กล่าวว่าบทเรียนที่ได้จากการดำรงอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในสหรัฐสำหรับคนปกากะญอที่สำคัญมาจากคน 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือ กลุ่มคนผิวดำที่มาจากอัฟริกา ในสังคมสหรัฐกลุ่มคนผิวดำมักถูกมองในเชิงอคติ เป็นคนไร้บ้าน(Homeless) คนค้ายา แก๊งค์อาชญากรรม ซึ่งก็มีอยู่จริง คนปกากะญอเองก็เคยตกเป็นเหยื่อ แต่ในความเป็นจริงคนดี ๆ ก็มีไม่น้อย คนเก่ง ๆ ก็มีเยอะมาก กลุ่มคนผิวดำที่เป็นมิตรกับคนปกากะญอได้เล่าให้ฟังเพื่อเป็นบทเรียนว่า สมัยที่คนอัฟริกาถูกส่งมายังสหรัฐใหม่ๆ พวกเขาอยู่ในสถานะของความเป็นทาส ต้องตรากตรำงานหนัก ไม่มีแม้เวลาทานอาหาร ไม่มีเสื้อผ้าใส่ ทำให้เวลาใส่เสื้อผ้ามันจะดูใหญ่ กางเกงมันหลุดตุต เพราะร่างกายซบพอม ปัจจุบันการแต่งกายด้วยเสื้อใหญ่ ๆ ยาว ๆ ใส่กางเกงหลุดตุตถือเป็นการรำลึกถึงความ เป็นทาส เพื่อเตือนลูกหลานว่าครั้งหนึ่งเรามาเป็นทาสในดินแดนนี้ แตกต่างกับชนชาติกะเหรี่ยงที่ไม่ได้มาในสถานะของทาส แต่มาในสถานะผู้ลี้ภัยสงคราม โอกาสจึงดีกว่า จุดเริ่มต้นดีกว่า อย่าทำตัวเหมือนทาส สิ่งที่ดีที่สุดที่นี่คือ การศึกษา พยายามให้ลูกหลานเรียนให้ มาก จะได้ไม่เป็นทาส

กลุ่มที่ 2 คือ ชนเผ่า Amish ซอโคะ เล่าว่า อามิชเป็นผู้ยึดมั่น ในวิถีบรรพชน ไม่เดินตามวิถีคนอเมริกัน พอได้ยินเช่นนั้น ผมจึงขอให้เขาพาไปดูชุมชนอามิชแถบชานเมือง Fort Wayne รัฐ Indiana ห่างจากตัวเมืองเกือบ 2 ชั่วโมง นานๆ ทีถึงจะมีรถยนต์ผ่านมาสักคันหนึ่ง ที่นี้ไม่มีเสาไฟฟ้าพาดผ่าน เป็นชุมชนชนบทเกษตรกรรม มีพื้นที่ทำไร่ ทุ่งเลี้ยงสัตว์ มีคอกม้าอยู่ทุกหลังคาเรือน มีเครื่องสูบน้ำจากกังหันลม ซอโคะพาผมเข้าไปพบกับเจ้าของบ้าน ผมใส่เครื่องแบบปกากะญอ เต็มยศ ทั้งใส่รองและเสื้อปกากะญอ ชายหนุ่มผู้สง่างาม มองผมแปลกๆ หลังจากการแนะนำที่ร้ายยาวเกี่ยวกับความเป็นมาและจุดประสงค์ในการมาเยือนชุมชนของเขาครั้งนี้ เขาเริ่มยิ้มพร้อมกับส่งสายตาที่เป็นมิตรและเริ่มทำหน้าที่ผู้รู้เรื่องอามิช

“บรรพบุรุษของเราให้ยึดมั่นใน 3 อย่างคือ ศรัทธา ครอบครัว เพื่อนและมิตรภาพ

ศรัทธาของเราที่มีต่อการทรงสร้างของพระเป็นเจ้า เราต้องเคารพธรรมชาติ ไม่ตามเทคโนโลยีที่คุกคามต่อคุณค่าศรัทธาที่มีต่อศาสนาและศีลธรรม บ้านเราไม่ใช้ไฟฟ้าของรัฐที่ผลิตจากการสร้างเขื่อนหรือการขุดถ่านหินจากใต้ดินมาเผา เราใช้ไฟนและใช้พลังงานลม เราไม่ใช้รถยนต์ เราใช้รถม้า เรากินสิ่งที่เราผลิตเอง ไม่ใช้สารเคมีในการเพาะปลูก เราผลิตตามศักยภาพและความจำเป็น

ครอบครัว เราไม่คุมกำเนิด เราต้องสอนลูกหลานของเราเอง เรามีโรงเรียนของเราเอง เราให้ลูกหลานแต่งงานกับคนอามิชด้วยกัน แต่หากเขาแต่งงานกับคนที่ไม่ใช่อามิช เขาต้องเลือกว่าจะเป็นอามิช ต่อหรือไม่

เพื่อนและมิตรภาพ การแลกเปลี่ยนผลผลิตเป็นเรื่องของมิตรภาพ พี่งพาอาศัยกันและกัน เพื่อนที่ดีต้องมีความจริงใจและไม่เอาเปรียบกัน เพื่อนที่ดีต้องเคารพขนบของกันและกัน”

คนอามิช ส่วนใหญ่ทำไร่ ข้าวโพด มันฝรั่ง ข้าวบาเลย์ สัตว์เลี้ยงมีทั้งไก่เนื้อ ไก่ไข่ เป็ด วัวเนื้อ วัวนม หมู เนื่องจากไม่ใช้สารเคมีในการปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ ทำให้ผลผลิตและสัตว์เลี้ยงขายได้ราคาสูงกว่าตลาดทั่วไป ทั้งยังมีบริษัทที่เป็นมิตรกันมารับซื้อถึงที่

เมื่อผมขออนุญาตถ่ายภาพเขา “เราเจอกับมิตรภาพของกันและกันไว้ในความรู้สึกลึกและความทรงจำ เราไม่นิยมเก็บด้วยการถ่ายรูป” เขาพูดด้วยท่าทีจริงจัง ก่อนจะบอกว่าหวังที่จะได้เจอกันอีก

เรื่องราวของอามิช เป็นเรื่องที่อยู่ในอุดมคติอย่างสุดโต่งในการรักษาอัตลักษณ์ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน ซึ่งมีความก้าวล้ำทางเทคโนโลยี มันเป็นไปได้หรือ? ยิ่งในสังคมอเมริกัน ดินแดนแห่งเทคโนโลยี แต่ชาวอามิชพิสูจน์ให้เห็นว่ามันมีอยู่จริง เขาอยู่ได้จริง

วันนี้คนปกากะญอในแดนอเมริกา มีความท้าทายอย่างยิ่ง ในการปรับตัวเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในฐานะของพลเมือง จากบทเรียนของคนอัฟริกันและคนอามิช คงต้องขึ้นอยู่กับทางเลือกของคนปกากะญอว่าพวกเขาจะเลือกอยู่ เลือกเดินอย่างไรในการที่จะดำรงความเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมปกากะญอท่ามกลางสังคมอเมริกันชน

พิราบสำสรา

เรื่อง : วิวัฒน์ ตาผี

ภาพ : ศาสตรา บุญวิจิตร

แผ่นดินไทยติดค้างใครหรือเปล่า ?... ถึงเวลาทดแทนคุณคนจีน(พันท=เล...หรือจ้ง?)

แผ่นดินสยาม กว่าจะรวมเป็นปึกแผ่นกลายเป็นประเทศไทยได้ทุกวันนี้ เกิดจากการเสียสละเลือดเนื้อหรือชีวิต มิเพียงเฉพาะคนเชื้อสายไทยเท่านั้น แต่รวมถึงการเสียสละของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างเชื้อสายหรือกลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่อาศัยอยู่ในแผ่นดินสยามด้วย..เช่น กลุ่มชาติพันธุ์จีนโพ้นทะเล มีส่วนอย่างมากในการทำให้คงความเป็นประเทศไทยไว้ได้จนถึงทุกวันนี้ ..แต่คนส่วนใหญ่ที่อ้างตนว่าเชื้อสายไทยคงลืมประวัติศาสตร์ตอน “สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชกอบกู้เอกราชให้ประเทศไทย” ไปเกือบหมดแล้วกระมัง...

คนจีนโพ้นทะเลคือใคร ?

คนจีนโพ้นทะเล ภาษาอังกฤษเรียกว่า “Overseas Chinese” ภาษาจีน: 華僑 huáqiáo หัวเฉียว คือ กลุ่มคนจีนที่อาศัยอยู่ภายนอกประเทศจีนแผ่นดินใหญ่ รวมทั้งดินแดนภายใต้การปกครองของรัฐบาลจีน ได้แก่ ฮองกง มาเก๊า และไต้หวัน คนจีนโพ้นทะเล หากมองแคบๆ เจาะจง หมายถึงชาวจีนเชื้อสายฮั่น หากมองแบบกว้าง หมายถึงรวมทั้งหมด 56 กลุ่มชาติพันธุ์คนกลุ่มน้อยในประเทศจีนด้วย

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่คนจีนกลุ่มนี้ตั้งเป็นจุดหมายปลายทางหนึ่งในการอพยพ เพราะคำร่ำลือปากต่อปากว่า เมืองสยามหรือสยามลื้อ เป็นดินแดนอุดมสมบูรณ์ โยนเมล็ดพืชชนิดใดลงไปที่ขึ้นผลดอกออกผลได้หมด ชาวจีนจึงนิยมอพยพเข้ามาทำมาหากินในดินแดนนี้ตั้งแต่สมัยนครรัฐสุโขทัยและอาณาจักรอยุธยา จนมีกองอาสาจีนและก๊กจีน ขึ้นตรงกับกรมท่าซ้าย มีหัวหน้ากินตำแหน่งขุนนางเป็นถึงพระยาโชฎีกกราชเศรษฐี ควบคุมการค้าสำเภาและการติดต่อกับจีน

ประเทศไทยมีชาวจีนโพ้นทะเลจำนวน 7.06 ล้านคน มากเป็นอันดับ 2 ของโลก รองจากอินโดนีเซีย ที่มี 7.67 ล้านคน แต่หากพิจารณาตามสัดส่วนประชากรแล้ว คนจีนในเมืองไทยคิดเป็นประมาณร้อยละ 10 ของประชากร ส่วนคนจีนในอินโดนีเซียมีเพียงร้อยละ 3 ของประชากร ถือได้ว่าไทยมีสัดส่วนชาวจีนที่สูงที่สุดเป็นอันดับ 3 ในโลก นอกจากดินแดนที่เป็นของชาวจีน (แผ่นดินใหญ่ ฮองกง มาเก๊า ไต้หวัน) โดยเป็นรองเพียงสิงคโปร์และมาเลเซีย ซึ่งแม้จะมีจำนวนคนจีนน้อยกว่าไทย แต่ก็มีประชากรคนจีนคิดเป็นสัดส่วนมากกว่า

คนจีนโพ้นทะเลสำคัญอย่างไรต่อแผ่นดินไทย?

คนจีนโพ้นทะเล ถือเป็นกลุ่มคนที่มีความสำคัญมากและมีคุณูปการกับแผ่นดินไทยมาแต่อดีตนจนถึงปัจจุบัน ดังตัวอย่างบุคคลสำคัญ อาทิ สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี พระมหากษัตริย์แห่งกรุงธนบุรี (แช่แต้) ทรงกอบกู้เอกราชให้แก่แผ่นดินไทยจนเป็นประเทศไทยอยู่ทุกวันนี้ได้ ยังมีผู้นำประเทศอีกหลายท่าน เช่น จอมพล ป. พิบูลสงคราม(แช่ฮ้อ) อดีตนายกรัฐมนตรี นายบรรหาร ศิลปะอาชา(แช่เป้) อดีตนายกรัฐมนตรี(พ.ศ.2538-พ.ศ.2540) พล.ต.จำลอง ศรีเมือง(แช่ลิ้ว) อดีตรองนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร (แช่คู) อดีตนายกรัฐมนตรี(พ.ศ.2544-พ.ศ.2549) หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช และหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช อดีตนายกรัฐมนตรี ย่าทวดใช้แช่หลิม นายชวน หลีกภัย อดีตนายกรัฐมนตรี ใช้แช่ลี่ สัก กอแสงเรือง อดีตนายกสภาทนายความ ใช้แช่กอ เป็นต้น

กลุ่มคนจีนโพ้นทะเล 11 ตระกูลผู้กุมเศรษฐกิจของประเทศไทย

ประเทศไทยจะอยู่หรือจะไป จะอยู่รอดปลอดภัยหรือไม่ก็เพราะคนจีนกลุ่มนี้ เพราะเศรษฐกิจไทยร้อยละ 80-90 อยู่ในอุ้งมือของคนจีน 11 ตระกูล เช่น ชิน ไสภณพนิช(แช่ตั้ง) ผู้ก่อตั้งและเจ้าของกิจการธนาคารกรุงเทพ โชติ ลำข้า(แช่หู่) ผู้ก่อตั้งและเจ้าของกิจการธนาคารกสิกรไทย ธนิสท์ เจียรวนนท์ (แช่เจี๋ย) ตระกูลจิราธิวัฒน์(แช่ตั้ง) ผู้ก่อตั้งและเจ้าของกิจการห้างเซ็นทรัล ตระกูลชินวัตร(แช่คู) เจ้าของและผู้ก่อตั้งบริษัทAIS ตระกูลอัศวโกคิน เจ้าของธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ตระกูลสิริวัฒนภักดี(แช่ไชว)

มีเพียง 4 กลุ่มคือ อติตทหารจีนคณะชาติ จีนฮ่ออพยพ จีนฮ่ออิสระ และ อติตโจวจีนคอมมิวนิสต์มลายู(อติต จคม.) (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2524 : หน้า 1-4) ส่วน “คนจีนโพ้นทะเล” ไม่ได้ถูกนิยามเป็นชนกลุ่มน้อย และไม่ใช่นักสัญชาติไทย..เข้าเป็นอะไรละ..ก็เป็นคนจีนโพ้นทะเลครับ..(กวน..)

สถานะของคนจีนโพ้นทะเลส่วนใหญ่ มีสถานะผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย มีสิทธิอาศัยถาวร(เลขประจำตัวประเภท 3,4) มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร(ท.ร.14) มีสถานะเหมือนคนฝรั่ง อินเดีย ที่ได้รับอนุญาตเข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย ปัจจุบันมีจำนวน 38,267 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ส่วน ลูก หลาน เหลนของคนจีนโพ้นทะเล เข้าใจว่าเป็นคนสัญชาติไทยไปเกือบหมดแล้ว ส่วนใหญ่รับราชการ เป็นเจ้าของกิจการต่างๆ เป็นหมอ พยาบาล หรืออยู่ในทุกวงการของสังคมไทย และที่น่าสนใจคือคนไทยส่วนใหญ่ก็มักอยากจะทำอาชีพที่ตนมีเชื้อสายจีนแซ่ใดแซ่หนึ่งไว้ก่อน ไม่เงินไม่มีหน้ามีตาซะงั้น..(ท่านผู้อ่านเองก็คงคิดว่าตนเป็นคนเชื้อสายจีนก็เป็นได้) ถ้าจีนประเทศไทยก็คงไม่มีคนเชื้อสายไทยแล้วละซี ?

สถานะของคนจีนโพ้นทะเลกับสิทธิขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุข

ดังที่กล่าวไปแล้วกันว่า “คนจีนโพ้นทะเล” ไม่ได้ถูกนิยามเป็นชนกลุ่มน้อย 18 กลุ่ม จึงไม่ได้สิทธิขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุขในกองทุนให้สิทธิ(คืนสิทธิ) ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2553 และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2558 และไม่ได้รับสิทธิในหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ(บัตรทอง,UC) ด้วยสาเหตุไม่ใช่คนสัญชาติไทย ด้วยประการฉะฉานนี้ แล..

ผู้อ่านบางท่านอาจตั้งคำถามว่า คนเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นคนรวย มีลูกหลานเป็นข้าราชการ เป็นหมอและพยาบาล ฯลฯ หากเจ็บป่วยมักจะไม่เคียดร้อน ไม่จำเป็นต้องได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุขแล้วนี่ ..คิดแบบนี้มีส่วนถูกบ้าง แต่ไม่ถูกต้องครบถ้วน ด้วยเหตุผลประการแรก คือ คนเหล่านี้ถือเป็นคนไทยกลุ่มหนึ่งเคยได้รับสิทธิในบัตรทองมาก่อน เพียงแค่ถูกฎีกาตีความว่า “ไม่ใช่คนสัญชาติไทย” ทำให้ถูกปลดสิทธิซึ่งไม่ยุติธรรม ที่สำคัญคือพวกเขามีคุณูปการกับสังคมไทยมากถึงมากที่สุด หากจะพูดแบบสุๆคือ ถ้าไม่ใช่เพราะสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี-พระเจ้าตากสินมหาราช แผ่นดินไทยจะยังคงอยู่มาถึงทุกวันนี้หรือไม่ ประการที่สอง ไม่ใช่ทุกคนที่เป็นคนรวย มีลูกหลานเป็นข้าราชการ คนยากจนไม่ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุขก็มีจำนวนมากมาย ประการที่สาม เป็นสิทธิและศักดิ์ศรีของมนุษย์คนหนึ่ง

ความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสิทธิขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุขของคนจีนโพ้นทะเล

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้เคยมีการทำหนังสือ ที่นร.0507/24969 ลงวันที่ 11 กรกฎาคม 2559 เรื่อง รายงานผลการพิจารณาคำร้องเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอใน

เจ้าพ่อเบียร์ช้างและธุรกิจเหล้า ตระกูลอยู่วิทยา เจ้าพ่อกระทิงแดง ศรีวิวัฒน์ประภา เจ้าของกิจการคิงเพาเวอร์และเจ้าของแอร์เอเชีย ฯลฯ และนี่เป็นเพียงตัวอย่างอันน้อยนิดที่น่ามากกล่าวถึงในบทความนี้ หากจะศึกษาข้อมูลอย่างละเอียด เราจะพบว่ากลุ่มคนจีนโพ้นทะเลเป็นเจ้าของกิจการต่างๆ ครอบครองที่ดินและทรัพย์สินเกือบร้อยละ 90 ดังที่กล่าวไปแล้วต้นครับ

สถานะและสิทธิของคนจีนโพ้นทะเลในสังคมไทย

เมื่อศึกษาจากคำนิยาม คำว่า “ชนกลุ่มน้อย” ของรัฐไทย นิยามเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์และคนกลุ่มต่างๆ เพียง 18 กลุ่มเท่านั้น ส่วนคนจีนที่ถูกนิยามเป็นชนกลุ่มน้อย

การปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง สิทธิและสถานะบุคคล อันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ กรณีสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ปลดสิทธิกลุ่มที่มีปัญหาสถานะและสิทธิที่เคยได้รับสิทธิกองทุนหลักประกันสุขภาพ เรียบร้อย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข อ้างถึงหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร.0503/20990 ลงวันที่ 9 มิถุนายน 2559 ว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ(กสม.) ได้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายให้พิจารณาเกี่ยวกับกลุ่มบุคคลที่ตกหล่น คือ กลุ่มคนจีนโพ้นทะเลและคนที่ไม่ใช่สัญชาติไทยกลุ่มอื่นๆ ให้ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุขตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 20 เมษายน 2558 นั้น ระยะเวลาล่วงเลยมานานมากแล้ว สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรียังมีได้รับผลการพิจารณาเรื่องดังกล่าวแต่อย่างใด จึงขอให้เร่งรัดการพิจารณาดำเนินการเรื่องดังกล่าว แล้วแจ้งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีทราบโดยด่วน

นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2559 ผู้แทนสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) และผู้แทนกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เสนอความเห็นที่ประชุมส่วนราชการที่เกี่ยวข้องที่ได้รับมอบหมายตามมติ ครม. 20 เมษายน 2558 ณ สำนักงานกลุ่มงานประกันสุขภาพ สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุขว่า “คนจีนโพ้นทะเลกลุ่มนี้ คือ คนไทย สมควรได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุขนานแล้ว กระทรวงสาธารณสุข กำลังรออะไรอยู่” จะเห็นว่า หน่วยงานฝ่ายความมั่นคงยังให้การสนับสนุนเร่งดำเนินการแต่ติดที่กระทรวงสาธารณสุข...ทำให้ภาคประชาชนเกิดคำถาม กระทรวงสาธารณสุข มัวทำอะไรอยู่ถึงไม่เร่งดำเนินการซะที???

ด้วยเหตุความล่าช้าดังกล่าวเครือข่ายชนเผ่าพื้นเมืองก็เลยได้โทรศัพท์ติด

ตามความคืบหน้าไปยังรองปลัดกระทรวงสาธารณสุขที่รับผิดชอบเรื่องนี้ โดยมีผู้สื่อข่าวจากมติชนช่วยติดตามสอบถาม กระทั่ง ศ.คลินิกเกียรติคุณ นพ.ปิยะสกล สกลสัตยาทร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เรงประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้รับผิดชอบ เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2559 และภายหลังประชุมเสร็จสิ้นได้กล่าวต่อผู้สื่อข่าวว่า “ได้เร่งดำเนินการเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง โดยประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเสนอ ครม.พิจารณาอนุมัติใน 2 กลุ่ม หนึ่งในนั้นคือ กลุ่มคนจีนโพ้นทะเล รวมถึงคนต่างด้าวสัญชาติอื่นที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ทร.14 ตั้งแต่ปี 2499 มีเลข 13 หลักขึ้นต้นด้วยเลข 3 และ 4 ตอนนี

ได้รับหนังสือยืนยันจากกระทรวงมหาดไทยว่ามีจำนวน 38,267 คน กระทรวงสาธารณสุข จะเร่งเสนอครม.ให้พิจารณาโดยเร็วที่สุด”

นับแต่วันนั้นจนถึงบัดนี้...ผ่านมาแล้วหนึ่งปี(ปีใหม่ 2560) ยังไม่เห็นมีวี่แววเลย ว่าดำเนินเรื่องไปถึงไหน อย่างไร? ได้แต่หวังว่า รมต.สธ.จะเมตตาเร่งดำเนินการให้ ...แต่อยากให้ทราบว่า อาจมา บางกลุ่มฝากบอกมาถึงท่านว่า “พวกเราอายุค่อนข้างมากแล้ว จะตายวันตายพรุ่งก็ไม่รู้ อยากได้รับสิทธิตอนยังมีชีวิตอยู่มากกว่าได้รับสิทธิหลังจากโลกนี้ไปแล้ว” ว่ากันอย่างนั้นครับ

A vertical line of buttons runs down the center of the page. The buttons are mostly silver, with one gold button near the bottom. They are set against a background of red and black fabric. The text is positioned to the left of the buttons.

เสียงซบแผ่

เสียงที่เราอยากให้คุณได้ยิน